

PIONIR

GRADBENO INDUSTRIJSKO PODJETJE NOVO MESTO

Na podlagi sklepa komisije za kadrovske socialne zadeve DSSS vabimo k sodelovanju za delo v tehnični službi DSSS na področju razvoja novih tehnologij in proizvodov ter za delo na področju elektroenergetike:

- 2 diplomirana inženirja gradbeništva ali gradbena inženirja,
- 1 diplomiranega strojnega inženirja ali strojnega inženirja,
- 1 elektroinženirja ali elektrotehnikarja.

Vloge zbira kadrovski oddelek DSSS 10 dni od dneva objave.

Pionir — kadrovski oddelek DSSS

- 2. Brajković Vinko — tesar
- 3. Priselac Janko — tesar

Delovno razmerje prenehalo zaradi izrečenega disciplinskega ukrepa:

- 1. Sivič Meho — tesar

Iz JLA so se vrnili:

- 1. Atajić Nijaz — delavec
- 2. Hodalj Nikola — tesar
- 3. Plut Branko — zidar
- 4. Robek Franc — zidar
- 5. Seničar Janez — zidar
- 6. Stojanović Ilija — delavec
- 7. Zekić Ivo — tesar iz zapora

TOZD MKI

V času od 23. 1. 1989 do 15. 3. 1989 so bile v tozdu MKI naslednje kadrovske spremembe:

Delovno razmerje so sklenili:

Smrdeč Ivan — elektromonter
Skubic Ivan — elektrikar

Iz JLA so se vrnili:

- Bevec Jože — ključavničar
- Boldin Danček — monter CK
- Brezovar Marjan — ključavničar
- Jakše Jože — ključavničar
- Lorber Dominik — elektroinstalater
- Medic Marko — monter PR
- Rozman Franci — elektroinstalater
- Tripić Miodrag — monter CK
- Urek Andrej — elektroinstalater
- Vegel Andrej — ključavničar
- Vrhovšek Robert — monter VO
- Zidarić Robert — avtoklepar

V JLA so odšli:

- Cesar Andrej — orodjar
- Germovšek Franci — ključavničar
- Germovšek Boris — elektroinstalater
- Hotić Namir — gradbeni delavec
- Malenšek Martin — monter VO
- Perenčević Nenad — elektroinstalater
- Vrbanek Josip — monter CK
- Vrščaj Jože — monter CK
- Vrtačič Tomaž — ključavničar
- Zur Stefan — monter PR

Delovno razmerje so prekinili:
Bohte Andrej — avtomehanik
Cvitković Josip — el. vzdrževalec

- Đurić Dean — monter VO
- Florjančič Herman — elektroinstalater
- Golubić Zdravko — ključavničar (smrt)
- Kastelic Franci — avtomehanik
- Klemenčič Sandi — str. ing.
- Krhač Vlado — monter VO
- Mionić Dragoslav — ključavničar
- Može Ciril — elektroinstalater
- Nosan Edvard — str. tehnik
- Pavlič Bojan — avtomehanik
- Pavlin Branko — str. tehnik
- Petković Nenad — ključavničar (smrt)
- Poreber Samo — str. tehnik
- Smrekar Jože — avtomehanik
- Staniša Silvo — avtomehanik
- Virc Andrej — avtomehanik
- Zupančič Franc — monter CK
- Zagar Srečko — avtomehanik

Upokojili so se:

Bele Alojz — voznik tov. vozila
Dimc Stanko — strojnik TGM
Jamnik Jože — čistilec

TOZD METLIKA

V aprilu 1988 je sklenil delovno razmerje Parić Enver
Vesna Golob

Pisma delavcev

V zadnji številki ste, dragi delavci, postavili dve vprašanji. Na enega smo vam odgovorili že v omenjeni številki, glede organiziranosti Pionirja pa ...

Od strokovnih služb smo prejeli naslednje pojasnilo:

»Konkretniji odgovori glede predvidene nove organizacije Pionirja bodo znani v juliju in avgustu po podrobnejši konzultaciji z Zavodom za organizacijo in poslovanje iz Ljubljane«. Torej, dolgujemo vam odgovor.

Prejeli pa smo tudi nova vprašanja, in sicer:

1. KOLIKO STANE PIONIRJEV DELAVEC?
2. KAJ JE S ŠPORTNIMI DNEVI?

— Ali se res ne znamo več organizirati?

— Finance naj ne bodo problem, ko pa vemo, da financiramo marsikateri šport?

Prosimo odgovorne, da prišluhnejo vprašanjem in posredujejo odgovore uredništvu.

Uredništvo

PIONIR

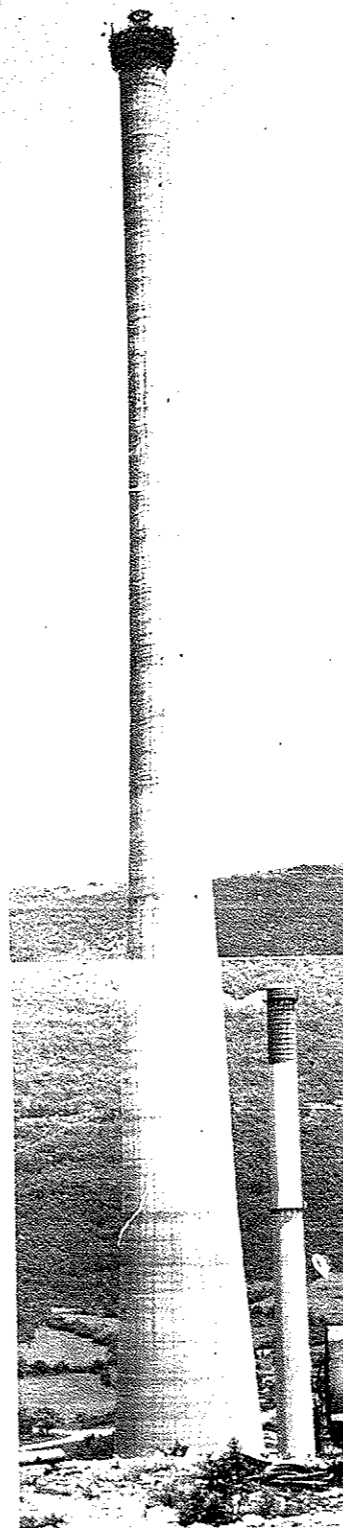
Pionir je glasilo kolektiva GIP Pionir Novo mesto. Izhaja enkrat mesečno v nakladi 3500 izvodov. Odgovorna urednica: Katjuša BORSAN, namestnica: Štefka ŠEGA (Gradbena operativna Novo mesto). Člani uredniškega odbora: Boris POŽEK, (Gradbena operativna Ljubljana), Rudolf SOPINA (Gradbena operativna Zagreb), Ivan REPEC (Gradbena operativna Krško), Cvetka ŽABKAR (Togrel), Mladen GORŠE (Gradbena operativna Metlika), Tomaž BRÄČKO (Keramika in zaključna dela), Medle FRANC (Lesni obrat), Slavko BAŠELJ (Mehanizacija, kovinarstvo, instalacije), Marija BAČAR (Projektivni biro), Cvetka CIRNSKI (Interna banka), Anton MIHELIC (Skupne službe), Miha MAJERLE (DS DRUŽBENI STANDARD).

Naslov uredništva: PIONIR, glasilo kolektiva GIP Pionir, 68000 Novo mesto, Kettejev drevored 37.

Lektoriranje, tehnična ureditev, stavek, montaža in filma: DIC Novo mesto. Tisk: Tiskarna Novo mesto.

Leto XXIII
25. avgust 1989
Številka 7-8/224-225

Nov rekord?!

PIONIR

glasilo kolektiva gip pionir novo mesto

Drugi najvišji dimnik v Evropi

Da, prav ste prebrali. Lahko bi rekli kar: nov rekord. Rekord v višino. Pionir, konkretnije TOZD Gradbeni sektor Novo mesto, je namreč izvajalec gradnje drugega največjega dimnika v Evropi; saj meri v višino, o čemur zgovorno pričajo tudi fotografski posnetki, kar 340 m. Višji je le dimnik v Trbovljah, ki dosega s 365 m višine tako rekoč evropski vrh. Dimnik je grajen v sklopu Termoelektrarne Plomin, katere investitor je Vatrostalna Zenica, TOZD Jesenice. Pionir kot izvajalec del pri izgradnji dimnika je z deli začel 30. septembra 1988. Roki izgradnje so bili v začetni fazi v zamudi, vendar je sedaj, tik ob koncu izgradnje, plan izpolnjen v določenem roku.

Nekaj osnovnih podatkov o dimniku:

— dimnik je drugi največji v Evropi in meri v višino 340 m

— v dimnik je vgrajeno 14.000 m³ betona, kar je približno toliko kot manjše stanovanjsko naselje

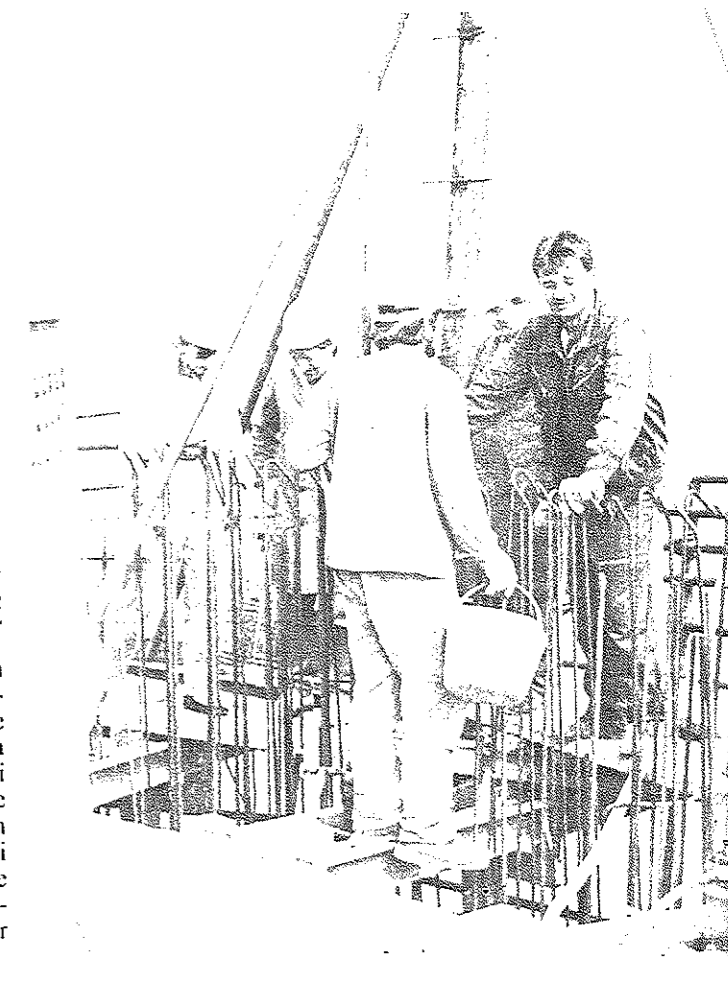
— spodnji premer dimnika je 34,60 m, zgornji pa le 9,40 m

— debelina zidu spodaj je 1,5 m, zgoraj 0,40 m

— do višine 165 m je dimnik dvojni — to pomeni, da sta predvsem zaradi stabilnosti tu dva dimnika

— namenjen je za odvod plinov Termoelektrarne Plomin II., katere zmogljivost bo 210 MW, nanj pa bo tudi priključena TE PLOMIN I.

21. junija, ko sva se s kolegom s kamero in fotoaparatom »povzpela« z dvigalom na tedaj že 330 m visok dimnik, je bila sama izvedba tega orjaka že v zaključni fazi. Na film sva ujela še poslednje spretno in hitre gibe močnih gradbinčevih rok in trdi vezavi armaturne mreže in še poslednje zalitje betona. Ob pogledu v globino oz. dolino, se človeku kar zavrti v glavi.

»Mar se vam nič ne vrti?« vprašam delavca, ki mi je pomagal na zunanji rob dimnika. »Gradbinci smo vajeni vetra in burje, ki zaziblje dimnik celo do enega metra, tako da je delo ne samo težko, temveč tudi izredno nevarno. Na višino smo se počasi prilagajali. Mnogi se niso. In tisti, ki se višini niso, so bili premeščeni na druga gradbišča.«

Vodja gradbišča Banović Sretko in delovodja Stane Lesjak sta nam povedala, da so delavci izredno delavni, saj njihov delavnik

traja, seveda v dveh izmenah, vseh 24 ur dnevno. Tak urnik narekuje pač narava dela sama in rok. Zaradi nadaljnjih del, ki pogujejo začetek delovanja termoelektrarne, ne sme biti preko-račen. Vendar ni lahko. Upošteva-joč izredno težke pogoje dela, pravi njihov delovodja, so bili delavci nezadovoljni z osebnimi dohodki; toda le-te so vsaj delno povišali. Delo je steklo naprej in rezultat dela je danes kvalitetno in v roku narejena investicija.

Pripravil: Oddelek tržnih komunikacij

živa kronika

Kadrovske spremembe v tozdu Gradbeni sektor Novo mesto v času od marca do maja 1989

Delovno razmerje je prenehalo:

- 1. Miljić Stojan — tesar
- 2. Avdić Alija — delavec
- 3. Tisov Jože — dipl. gr. ing.
- 4. Tursić Azem — tesar
- 5. Dropulja Ivo — zidar
- 6. Dedić Mahmut — zidar
- 7. Horozović Ibrahim — tesar

- 8. Kadušić Senad — zidar
- 9. Kadušić Sejad — zidar
- 10. Letić Azem — zidar
- 11. Mahmić Mehmed — delavec
- 12. Mejaš Jože — gradbeni tehnik
- 13. Janko Domine — zidar
- 14. Suljić Zaim — tesar
- 15. Plut Robert — zidar

V JLA so odšli:

- 1. Penica Duško — zidar
- 2. Gornik Mirko — zidar
- 3. Plut Martin — zidar
- 4. Hasančević Bećir — delavec

Upokojili so se:

- 1. Miklič Franc — tesar

Krvodajalci

Petega junija letos je bila podelitev priznanj krvodajalcem v osnovni šoli v Bršljinu.

Prejemniki priznanj iz naše DO so bili:

TOZD MKI:

- Gričar Jože 5 x
- Franko Stanko 5 x
- Perko Zlato 5 x
- Ažnoh Jože 5 x
- Zupan Jože 10 x
- Novak Branko 10 x
- Saje Leopold 10 x
- Škulj Drago 10 x
- Novak Milan 10 x
- Ban Srečko 10 x
- Pavlič Bojan 15 x
- Meglić Rudolf 15 x
- Hribar Viljem 15 x
- Blažič Drago 20 x
- Kastelic Janez 20 x
- Nosan Zvone 20 x
- Fink Polde 20 x
- Juršič Florjan 20 x
- Grubar Peter 30 x
- Belaj Josip 30 x
- Nose Marjan 35 x
- Slak Franc 35 x
- Pšeničnik Franc 35 x
- Pavc Ivan 40 x
- Klobučar Jože 40 x

TOZD TKI:

Bajec Emil 10 x

TOZD LESNI OBRAT:

- Poreber Izidor 5 x
- Erpe Janez 10 x
- Radjenović Janko 20 x
- Mlakar Marjan 20 x
- Črnič Jože 30 x
- Bukovec Marjan 30 x
- Udovč Franc 40 x

TOZD KERAMIKA:

Bizjak Zdravko 5 x

TOZD NOVO MESTO:

Vovk Aleksander 5 x
Delić Rifat 20 x

TOZD PROJEKTIVNI BIRO:

Zupančič Vojko 5 x
Humar Stanko 20 x

DSSS:

- Štrbenc Denis 5 x
- Udovč Stane 5 x
- Bajc Marija 10 x
- Oven Alojz 10 x
- Ravbar Rudi 10 x
- Jakovčič Matija 10 x

Vsem dobitnikom priznanj čestitamo in iskrena hvala.

Ocena poslovnih rezultatov za obdobje I—VI/89

Verjetnost, da se bodo nestabilne družbenoekonomske razmere vsaj v letošnjem letu umirile, je vse manjša. Dolgoročni program gospodarske stabilizacije, za katerega se je odločila zvezna vlada, ne umirja inflacije na kratek rok. Cene na drobno dosegajo v zadnjem času okoli 30% mesečno rast in so bile junija letos za 652,2% višje kot v enakem obdobju lani (rast cen gradbenih storitev in zaključnih del v gradbeništvu je nižja). Strokovnjaki napovedujejo približno enako rast cen tudi v naslednjih mesecih leta. Po vsej verjetnosti ne bo opazne upočasnitve niti v prihodnjem letu, če medtem ne bo prišlo do novih, ostrih stabilizacijskih ukrepov.

Bistveno višja rast inflacije od tiste, ki smo jo planirali v gospodarskih planih, onemogoča realnost primerjalnih analiz. Da bi vsaj delno omilili inflacijski vpliv na dosežene poslovne rezultate, smo vse vrednostne analize izrazili tudi v tuji valuti (DEM), kar omogoča nekoliko realnejšo sliko, povsem točne pa še vedno ne, ker so upoštevani povprečni tečajni dinarja.

Razkorak med doseženo in planirano inflacijo ni edini vzrok za nerealne primerjave, vzrok so še spremembe nekaterih sistemskih zakonov, med njimi tudi zakona o računovodstvu. Ta vnaša v ekonomski obračun številne novosti, zaradi česar primerjava ugotovljenega celotnega prihodka in delitev dohodka oziroma dobička ni mogoča niti s planom niti z enakim obdobjem preteklega leta. Osnovne novosti zakona o računovodstvu so v tem, da se celotni prihodek ugotavlja na osnovi fakturirane in ne več plačane realizacije. Nadaljnje spremembe so še pri obrestih in v sistemu obračuna revalorizacije. Vse obresti (revalorizacijske in realne) se po novem obravnavajo enako in se všttevajo v prihodek, če gre za prejete obresti, oziroma v strošek, če gre za plačane obresti. V gospodarskih planih so v prihodkih in stroških upoštewane

le realne obresti, zaradi česar v tem delu primerjave niso realne. Revalorizacija je po novem obvezna le za materialne in nematerialne naložbe ter poslovni sklad, vse ostalo je prepuščeno podjetjem samim.

V nadaljevanju bomo skušali analizirati dosežene poslovne rezultate v prvem polletju vsaj v tistem delu, kjer je, glede na prej navedene motilne dejavnike, to še mogoče.

Analiza poslovanja po »direct costing« metodi

Dosežena bruto realizacija na ravni delovne organizacije znaša 775,9 milijard dinarjev, kar je 66% letnega plana oziroma 85% več, kot je bilo planirano za obravnavano polletno obdobje. V primerjavi z enakim obdobjem prejšnjega leta pomeni to 678% več, kar je seveda inflacijsko napihnjeno, vendar tudi ob upoštevanju dosežene stopnje inflacije v

tem obdobju ugotavljamo realno rast bruto realizacije.

Direktni stroški dosegajo v polletju 57% letnega plana, fiksni stroški tozodov pa v tem obdobju skoraj dvakratno presegajo celoletni plan, polletni plan pa celo šestkratno.

Vendar je potrebno pri tem opozoriti, da so v fiksnih stroških v letošnjem letu v skladu z novim zakonom o računovodstvu zajete tudi celotne obresti (realne in revalorizacijske), ki v planu niso bile upoštewane. Celotni stroški obresti znašajo 238 milijard din in v veliki meri vplivajo na končni finančni rezultat oziroma pokritje III., ki je doseženo v višini 6,5 milijard din, to predstavlja le 15% letno planiranega oz. 81% kumulativnega plana.

Likvidnost

Likvidnostni položaj za vso DO se je v letošnjem letu v pri-

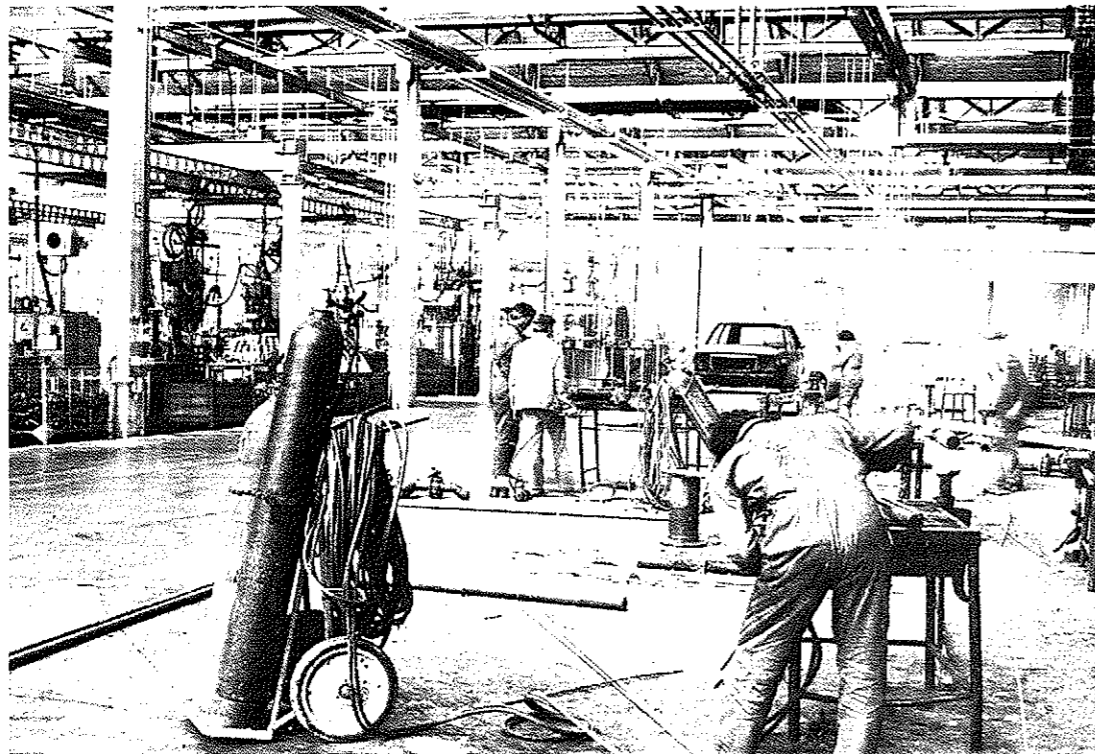
merjavi z lanskim precej poslabšal. Vzroke je treba iskati predvsem v tozdih Gradbene operativne, kjer je likvidnost, z izjemo TOZD Gradbeni sektor Ljubljana, povsod kritična. Probleme z likvidnostjo v obravnavanem obdobju sta imeli še TOZD LO in TOZD Togrel, pri ostalih pa je likvidnost zadovoljiva. Rešitev iz likvidnostnih težav vidimo v učinkovitejši prodaji in v raznih oblikah združevanja sredstev z drugimi partnerji.

Zasedenost kapacitet

Tozdi gradbene operativne so imeli, z izjemo GS Ljubljana, zadovoljivo zasedenost proizvodnih zmogljivosti. Tozdi GS Ljubljana je v obravnavanem obdobju popoln vrzel s prevzemanjem nekaterih objektov na področju drugih tozodov. Nekaj slabše je bila zasedena Mehanizacija ter Lesni obrat, ostali tozdi pa z zasedenostjo v glavnem niso imeli večjih težav. Seveda pa je pri tem treba poudariti naraščajočo delež gradnje za trg, medtem ko je še vedno pomanjkanje investicijskih del.

Osebnih dohodki in usklajenost razporeditve DOH z družbenim dogovorom

Povprečni čisti osebni dohodek na delavca znaša v prvem polletju na ravni delovne organizacije 2.289.800 din in je za 479% višji kot v enakem obdobju lani. Povprečni OD izražen v DEM za to obdobje znaša 460 DEM ali za

Dela na izvedbi tehnološkega mostu in tekočega traku za montažo vozila R-5, ki ga izvaja sektor Strojne instalacije ob pomoči delavcev sektorja Kovinski izdelki in vzdrževanje v tovarni IMV v sklopu ostalih del, ki jih izvaja TOZD MKI.

4% več kot v enakem obdobju lani. Po posameznih tozdih je realna rast podobna kot na DO, nekaj večjo izkazuje le Togrel (14% rast) in PB (9% rast).

Glede na to da do sedaj še ni izdelane nove metodologije za ugotavljanje primernosti razporeditve dohodka in usklajenosti OD z družbeno dogovorjenimi merili, ki jo zahteva sprememba zakona o računovodstvu, v tem trenutku ne moremo ugotoviti, ali smo razporedili osebne dohodke

v skladu z družbenim dogovorom ali ne, pač pa bomo to lahko ugotavljali šele potem, ko bodo na razpolago ustrezna navodila in metodologija.

Zaključek

Kljub majhni analitični vrednosti podatkov in kazalnikov zaradi omenjenih sistemskih sprememb v obračunu ter visoke inflacije lahko na njihovi osnovi zaznamo rahlo upadanje poslovne uspešnosti glede na preteklo

obdobje in tudi na plan, zlasti po »DC« obračunu, kar ob vseh še napovedanih zaostritvah stabilizacijskega programa ZIS ter spremembah nekaterih sistemskih zakonov ni zanemarljivo. Obstaja bojazen, da nam bodo dolgotrajnejše pomanjkanje investicijske gradnje, ki jo zapolnjujemo z gradnjo za trg in velike zaloge, ter obresti iz tega naslova, postopoma vzeli sapo. Udarec bo še večji, če se bo ustavila prodaja, kar nam lahko kritično ogrozi likvidnost,

ta pa bo, v skladu s spremembami zakona o finančnem poslovanju, postala temeljni kazalec ekonomske uspešnosti poslovanja.

Nujno je torej, da z novo organiziranostjo, ki je v pripravi, poiščemo tudi nove kvalitete gospodarjenja in v čim večji meri izkoristimo možnosti, ki jih odpirajo novi zakoni (zakon o podjetjih, zakon o tujih vlaganjih, zakon o zunanjetrgovinskem poslovanju in drugo).

EKONOMSKI BIRO

Kako v tržno gospodarjenje?

Novi zakoni, sprejeti konec leta 1988 in v začetku letošnjega leta, vključno z najnovejšimi spremembami, kot so: zakon o podjetjih, zakon o tujih vlaganjih, zakon o računovodstvu in drugi, dajejo solidno osnovo za postopen prehod na tržno gospodarjenje. Ob tem pa se postavlja pomembno vprašanje: ali smo v organizacijah združenega dela pripravljani na nov način gospodarjenja in ali smo sploh na katerem področju sposobni voditi resno tekmo z zapadnim trgov oziroma kaj nam je potrebno storiti, da bi bili?

Nekaj razmišljanj v zvezi s tem in nekaj odgovorov na ta vprašanja so nam skušali dati priznani ekonomisti in sociologi na strokovnem seminarju z naslovom »Jugoslavija in Slovenija v Evropi 1992«.

Posebno zanimivo razpravo na naslovno temo je imel dr. Emil Pintar, čigar razmišljanja bom skušala strniti v naslednjem sestavku, ne zgolj zaradi razprave same, pač pa z namenom, da bi tudi v lastnem delovnem okolju vzpodbudila aktivnosti za trg in podjetništvo.

Da bi kar najhitreje prehodili pot iz organizacije združenega dela, kot oblike podjetja, ki ga je opredelil zakon o združenem delu, v podjetje v smislu tržnega modela gospodarjenja, so po mnenju dr. Pintarja potrebne v prvi vrsti naslednje aktivnosti:

1. ugotoviti, ali sploh hočemo biti podjetje
2. usposobiti poslovno strukturo
3. postaviti strategijo podjetja
4. sprememba samoupravnih aktov
5. organizacija dela in delovnih mest

Zelo pomembna je prva aktivnost — odločitev o tem, ali sploh želimo biti podjetje v tržnem smislu. Odločitev ni lahka, kajti trg ni čarobna palica, ki bo čez noč rešila vse nakopičene probleme, kot si morda marsikdo predstavlja, pač pa je trd in krut in vsakdo ne zdrži borbe z njim. Zato se iz strahu pred konkurenco in v želji, da nadaljujejo lagodno življenje, marsikje bojijo odpiranja trgu. Če smo se torej odločili, da želimo biti podjetje, potem bo potrebnih nadaljnjih nekaj korakov, in to tistih, ki nam jih družba doslej ni pustila hoditi. Dr. Pintar predlaga naslednjih šest korakov:

1. korak: organizacija
Organizacija postane strokovno vprašanje in ni več ideološko politično vprašanje. Z organizacijo se ne more več ukvarjati vsakdo, pač pa le stroka. Postaviti je treba tako organizacijo, ki bo funkcionalna, ne glede na ideološko politične tendence.

2. korak: vodenje podjetja
Predvsem je treba ločiti samoupravna vprašanja, o katerih lahko odločajo samoupravni organi, od upravnih vprašanj oz. vodenja, ki je v pristojnosti vodilne strukture.

3. korak: ekonomika
Podjetje mora biti prvenstveno usmerjeno na stroške in racionalizacijo na vseh področjih in ne samo na dvigovanje cen. Tehničnemu in tehnološkemu razvoju mora slediti tudi razvoj ekonomike, ker sta drug brez drugega neučinkovita.

4. korak: delitev dohodka
Z delitvijo dohodka se mora izboljšati kadrovska struktura in povečati motiviranost kadra, so-

cialo pa je treba reševati drugje, ne v podjetju.

5. korak: marketing
Proizvodnja v tržnem sistemu je podrejena marketingu, to pomeni, da bo treba proizvajati to, kar se prodaja, in ne prodajati proizvedeno, kot smo delali doslej.

6. korak: delo
Delo ni zgolj pravica delavca, ki je ne more izgubiti, ko jo je enkrat pridobil, pač pa mora biti ta pravica pogojena z delavčevimi učinkovitostjo (odpravi monopole nad delovnimi mesti).

Naslednja aktivnost je usposabljanje poslovodne ekipe, pri čemer moramo biti pozorni že pri izboru. Praviloma naj bi več kot 200-članski kolektiv ne vodil en sam človek, temveč skupina. Pri izboru ekipe oziroma skupine je treba paziti, da so izbrani pravi ljudje in da so pokrita vsa področja dela. Strokovnjaki priporočajo, da naj ekipa šteje največ 7 ljudi oziroma nekaj več s tistimi, ki trenutno še niso v ekipi, a jih dolgoročno predvidevamo za »naslednike«.

Tako ekipo kot »naslednike« je treba strokovno usposabljati, in sicer z:

- individualnim usposabljanjem (seminarji, predavanja, itd.)
- kolektivnim usposabljanjem v smislu prilaganja skupinskega dela.

Če je usposabljanje uspelo, mora biti skupina, ki se je usposabljala, sposobna pripraviti lastno strategijo podjetja in prevzeti zanj tudi odgovornost.

Postavitev strategije je naslednja, tretja, aktivnost v verigi aktivnosti za prehod na tržni koncept poslovanja. Opustiti je treba dosedanje elemente strategije

OZD in postaviti strategijo podjetja, ki je značilna v razvitem svetu.

Elementi podjetniške strategije — značilno v svetu

- orientirano v svetovni prostor
- selekcija
- konkurenca za sodelovanje
- povezava z univerzo in instituti
- tržna usmeritev
- strokovno vodenje

— značilno v Jugoslaviji

- orientirano v lokalni prostor
  - neselektivnost
  - dogovarjanje za monopol
  - povezava s politično strukturo
  - infrastruktura usmeritev
  - politično vodenje
- Ko so zaključene vse prehodne aktivnosti, je treba pristopiti k spremembam samoupravnih aktov.

Spremembe so potrebne zlasti na treh področjih:

a) delo (več delovnih razmerij sklepati za določen čas in manj za nedoločen čas, merjenje uspešnosti delavca od vrha navzdol, motiviranost za delo, itd.)

b) prerazporejanje (direktor oz. vodilna struktura mora imeti pravico razporejati delavca tam, kjer je potreben)

c) odgovornost (jasno opredeliti odgovornost za rezultate poslovanja).

Kot zadnjo aktivnost navaja dr. Pintar postavitve organizacije dela in delovnih mest. Spremembe na tem področju so nujne, pri čemer ni mišljeno ravno opuščanje opisa del in nalog, postaviti pa je potrebno tako organizacijo dela, da bo zagotovljen sistem pravočasnega reagiranja. Potrebne bodo tudi spremembe delovnega časa oziroma njegovo prilaganje evropskemu.

In na koncu še pogled dr. Pintarja na Evropo 1992 in vključevanje Jugoslavije vanjo.

Po njegovem se nam ni treba bati Evrope 1992, ker se je ta že

(Nadaljevanje na 4. strani)

(Nadaljevanje s 3. strani)

začela. Seveda pa ne smemo mirno čakati na leto 1992, ampak moramo takoj pričeti z reagiranjem na ta proces integracije, in z organiziranjem podjetij v tržnem smislu, kot je bilo predhodno predstavljeno, nadalje v povezovanju s tujimi partnerji, da si zagotovimo dovolj kapitalnega vložka, pa četudi v začetku za ceno našega »črnskega« delu, in tako s svojimi proizvodi ali storitvami postati element v proizvodnji velike tuje firme. Priporočljivo je vlaganje akumulacije v informacije, marketing, izobraževanje in razvoj.

Ne glede na to ali bo prišlo do institucionalne priključitve Jugoslavije k Evropski gospodarski skupnosti ali ne, nas čaka še ogromno dela, da nekatere stvari spremenimo in se prilagodimo zahtevam skupne Evrope, če hočemo na teh trgih sploh še prodajati.

Zaključek:

Pot do trga in tržno usmerjenega gospodarjenja ne bo lahka, ni pa nepremagljiva. Uspeh prilaganja je seveda v mnogočem odvisen od tega, kako se bo na ta izziv odzivala družba kot celota in predvsem od vodenja monetarno-ekonomske politike države, vendar je mogoče mnogo narediti tudi na mikro ravni. Seveda je res, da država z napačno ekonomsko in monetarno politiko lahko razvrednoti in ovira prizadevanja na mikro ravni. Zato pa je toliko bolj pomembno, da se organiziramo v tako podjetje, ki se bo znašlo tudi v takih, izjemnih razmerah. In nekaj takih OZD, ki so že organizirane in poslujejo v tržnem duhu in so uspešno, imamo tudi pri nas. Poiščimo jih, pogledajmo, kaj je pri njih dobrega, kar bi bilo vredno posnemati, in presadimo k nam!

Teza, da bomo le z lastnimi silami in z lastnim znanjem dosegli razvoj, ki jo tako radi ponavljamo, v svetu že davno ne drži več. Razvoj je mogoče doseči z združevanjem znanja, z združevanjem sredstev, bodisi z domačimi ali tujimi partnerji. Z umikom menice kot instrumentom plačila v kupoprodajnih odnosih, v skladu s spremembo zakona o finančnem poslovanju, pa bo to še toliko bolj pomembno tudi z likvidnostnega vidika.

Naj končam z mislijo dr. Pintarja: »Ne bojmo se Evrope 1992, bojmo se sami sebe!«

Na vprašanje, kaj storiti, če trg bo, je mogoče samo en odgovor: »Ali bomo zraven ali pa nas ne bo.«

Cita Bračko, dipl. oec.

Podpis, vreden 27 milijonov dolarjev

Tako so mediji javnega obveščanja pri nas (Dnevnik, Delo, Dolenjski list, Radio) poročali v soboto, 13. 6. 1989, ko je Pionir v okviru mešane družbe Wavelturist iz Krakova ter Imos — Inženiringa podpisal pogodbo o novogradnji hotela Piast in o dokončanju prenove hotela Grand v Krakovu. Za našo delovno organizacijo je to ponoven prodor na poljsko tržišče, saj smo se tam uspešno uveljavili že pred osmimi leti z gradnjo hotela Kasprovy v Zakopanah in Vera v Varšavi.

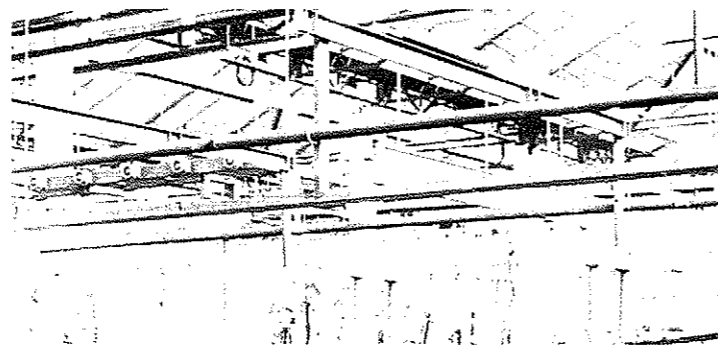
Skupna investicija je vredna nad 27 milijonov dolarjev. Gradnja hotela Piast bo veljala 24 milijonov dolarjev, prenova Granda pa 31 milijonov dolarjev. V času, ko to poročamo, so se dela na hotelu Grand že pričela. O tem, kako potekajo, pa več v naslednji številki glasila. Prenova Granda naj bi bila namreč končana in hotel predan v celoti v enem letu, hotel Piast pa naj bi bil zgrajen v enem letu in pol. Upamo, da se bo Pionir tudi tokrat dobro uveljavil na poljskem tržišču in da bo v okviru mešane družbe, ki so jo ustanovili Wavelturist iz Krakova, Imos-Inženiring, Atlas iz Dubrovnika in Pan American, sodeloval pri izgradnji hotelov in drugih turističnih objektov, ki jih nameravamo zgraditi na Poljskem v naslednjih 15 letih. Nekateri so namreč že v fazi pogovorov oziroma ponudb.

Vrniti se ponovno na zunanje

tržišče, tokrat na Poljsko, ni lahko. Gotovo pa to potrjuje dejstvo, da je Pionir predvsem gradbeno podjetje, ki slovi po kakovosti, kvaliteti, izgradnji v določenem roku, in da so prav te vrline najboljše reklama in hkrati potrditev ponovne vrnitve na Poljsko.

Vemo, da je podpis pogodbe za nas vse še kako obvezujoč, toda prepričani smo, da je bil ta podpis zgolj potrditev, da se ponovno vračamo in da je to, kot je zapisal novinar Krasko, »začetek novega pohoda Pionirja v to deželo«.

OTK

Vključite se v sekcije

V zadnji številki našega glasila smo že pisali o uspehu naših pevcev. Kulturno društvo Pionir oziroma mešani pevski zbor želi okrepiti svoje vrste in zato vabimo vse, ki jim je kultura pri srcu, stopite med nas, soustvarjajte kulturo in se izrazite v naših sekcijah.

Pevka, pevec, ljubitelj govorne besede, ustvarjalec besedil, ljubitelj čopiča, barve in fotografije, pridi v naše vrste, pridruži se nam, sodeluj in ustvarjaj z nami. Ne iščemo virtuozov, iščemo sodelavca z voljo in ustvarjalno vneto.

Preživite del svojega prostega časa v kulturnem društvu Pionir.

Oglasite se po telefonu 21-826 int. 1428, organizatorju kulture.

Polletno poročilo poškodb pri delu, na poti na delo in z dela v letu 1989

V prvem polletju 1989 smo evidentirali 104 poškodbe pri delu, na poti na delo in z dela ali 2,5%, kar nam kaže na manjši padec poškodb v enakem obdobju lanskega leta, ko je bilo evidentiranih 114 poškodb ali 2,7%, in v letu 1987, ko je bilo evidentiranih 144 poškodb ali 3,4%.

V raziskavi smo imeli nekaj

težjih poškodb, vendar brez hujših posledic za poškodovančovo delazmožnost.

Po poimenskem seznamu je razvidno, kateri delavci so se poškodovali — razdeljeno po posameznih tozdih. V glavnem so se poškodovali enkrat, nekaj delavcev se je poškodovalo dvakrat.

Št. poškodb po TOZD	Leto 89	Leto 88	Leto 87
TOZD Novo mesto	18	12	33
TOZD Ljubljana	18	7	14
TOZD Zagreb	8	8	7
TOZD Krško	15	19	13
TOZD Togrel	3	3	4
TOZD MKI	30	34	55
TOZD Metlika	3	1	4
TOZD Keramika	3	6	7
TOZD Lesni obrat	3	5	2
DSSS, DS IB, DS DS, TKI	3	1	3

Iz navedene tabele je razvidno, da imajo najmanj poškodb manjši tozdi, med gradbeno operativno pa TOZD Zagreb, kljub izredno močnem trendu dela. Vidno odstopa TOZD Ljubljana, saj beleži glede na lanskih 7 poškodb v prvem polletju letos že 18 poškodb, kolikor jih ima tudi TOZD Novo mesto, vendar to ni primerljivo, saj je po številu ljudi veliko večji.

Pogostost poškodb za delovno organizacijo:

Pogostost (P)	Ocena	Resnost (R)
do 20	prav dobro	do 500
20 — 60	dobro	500 — 1000
60 — 100	slabo	1000 — 2000
nad 100	zelo slabo	nad 2000

Splošna ocena je dobro/pravdobno.

$$P = 104 \cdot 10^6 / 3.747.382 = 27$$

Resnost poškodb za delovno organizacijo:

$$R = 1560 \cdot 10^6 / 3.747.382 = 416$$

Za število dni izostankov smo vzeli povprečno 15 delovnih dni na vsako poškodbo, ker trenutno niso dostopni točni podatki.

Poklicna struktura delavcev je dokaj pestra, številčno pa izstopajo:

	letu 89	letu 88	letu 87
zidar	19 primerov	17 primerov	20 primerov
tesar	13 primerov	19 primerov	15 primerov
PK gr. delavec	17 primerov	10 primerov	25 primerov
ključavničar	2 primeri	12 primerov	17 primerov
avtomehanik	—	10 primerov	9 primerov

Delavci z drugimi poklici so bili poškodovani v manj kot 5

primerih, kar je razvidno iz priloge.

Starostna struktura delavcev je najmočnejše zastopana v starostni meji od 18 do 40 let, kjer je zabeleženo skupno 87 primerov poškodb. V letu 1988 je bila enako izrazita struktura delavcev v starostnem obdobju od 18 do 40 let, kjer je bilo zastopanih 80 primerov oziroma kar dobra polovica vseh poškodovanih. Delavci v tej starostni dobi se poškodujejo predvsem zaradi nepoučenosti, neupoštevanja varstvenih navodil, normativov, improvizacij del in nepazljivosti.

Število poškodb glede na šolsko izobrazbo v primerjavi z letom 1988 in 1987

Šolska izobrazba	letu 89	letu 88	letu 87
nepopolna osnovna šola	27 delavcev	27 delavcev	27 delavcev
8 razredov os. šole	23 delavcev	24 delavcev	22 delavcev
šola za KV delavce	45 delavcev	54 delavcev	89 delavcev
šola za VK delavce	2 delavca	4 delavci	1 delavec
srednja šola	4 delavci	1 delavec	5 delavcev
višja šola	—	1 delavec	—

Številčno so se zmanjšale le poškodbe delavcev s kvalifikacijo, delavci z nižjo stopnjo izobrazbe pa so podobno zastopani kot v lanskem polletju. Že lansko leto smo poudarili, da se mora delovodski kader bolj posvetiti takim delavcem, da jih opozarja na ne-

varnosti, da jih pouči o varstvenih ukrepih in normativih ter da skrbi za namensko uporabo osebnih varovalnih sredstev.

Poročilo o delovni dobi je primerjalno za prvo polletje 1989, 1988 in 1987:

Delovni staž	letu 89	letu 88	87
do 1 leta	3 delavci	10 delavcev	14 delavcev
1 — 4 leta	30 delavcev	30 delavcev	39 delavcev
5 — 9 let	22 delavcev	27 delavcev	45 delavcev
10 — 19 let	34 delavcev	24 delavcev	27 delavcev
20 — 29 let	8 delavcev	11 delavcev	7 delavcev

Iz primerjalne tabele je razvidno, da je v letošnjem letu največ poškodovanih delavcev mladih, z malo delovnih izkušenj, sledijo pa jim delavci z delovno dobo od 10 do 19 let. To so delavci z največ delovnimi izkušnjami, v starostni dobi od 30 — 40 let. Dela opravljajo samostojno, vendar pri tem preveč improvizirajo in opuščajo varstvene ukrepe. V lanskem letu je izstopalo število poškodb ravno pri delavcih z delovno dobo od 5 — 9 let in 1 — 4 leta.

Poročilo o delu pred poškodbo navaja, da so se poškodbe zgodile v glavnem v rednem delovnem času (97) in da so bile kritične ure od 9. do 12.

Za spremembo od lanskih let se je največ poškodb zgodilo v to-

rek (24), sredo (20) in četrtek (20). V prejšnjih letih smo največ poškodb beležili na ponedeljek, lani (29) in leta 1987 (41) primerov, letos pa le (17). Pozna se večja zavzetost vodstva ob reševanju in obdelavih obrazcev ER 8.

Ura poškodbe v dnevu je najpogostejša v času malice (9. — 10. ure) in pa zadnji dve uri v delavniku (11. in 12.), kar nam pove, da takrat koncentracija pri delavcih upada, kar je idealen pogoj za natanek poškodb.

Poročilo o obliki, vzroku in materialnem povzročitelju je podano primerjalno za leto 1988 in 1987, rezultati pa nam v zadostni meri tolmačijo stanje pri nastanku poškodb.

Pregled glede na obliko nezgode

Oblika	letu 89	letu 88	letu 87
udarec predmeta	16	25	33
padec na isti ravni	8	13	19
stisnjenje	11	11	18
vrez	15	19	9
odlet predmeta-tujek	12	14	19
zvin	10	—	—

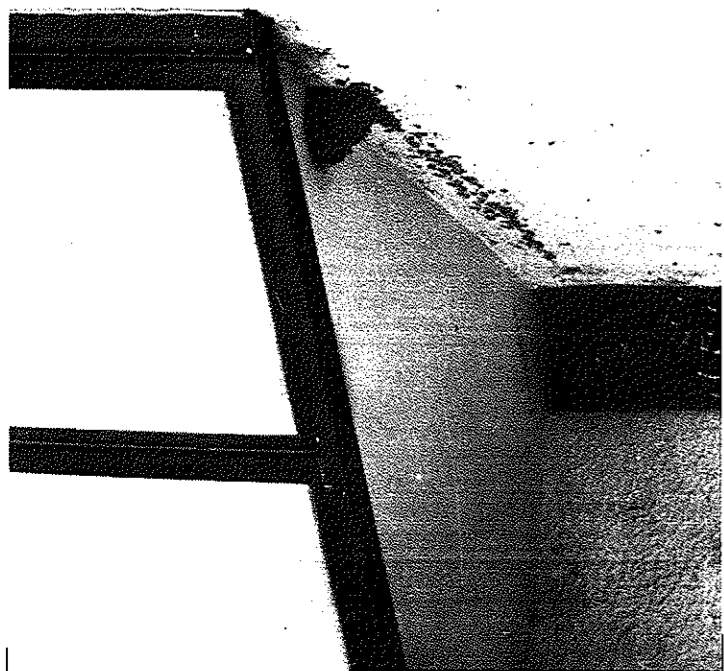
(Nadaljevanje s 5. strani)

Pregled glede na vzrok nezgode

Vzrok	leto 89	leto 88	leto 87
neprav. del. postop.	17	22	22
razni vzroki	34	39	39
pomanj. del. izkuš.	8	10	14
spolzka tla	5	9	14
neuporaba os. var.sred.	9	9	13
nevarna tla	7		

Pregled glede na materialni povzročitelj nezgode

Materialni povzročitelj	leto 89	leto 88	leto 87
tla	14	12	23
gradbeni material	4	1	16
vozilo	3	11	10
ročno orodje	5	9	18
del. priprava na meh. pogon	7		
ostalo	14		
razni mat. povzročitelji	10		
tujek	12		

Tudi lastovke, te radožive ptice, so potrdile, da je arhitektura naše prenovljene hiše prav dobra in uporabna. K našim prizidkom in nadzidkom so dodale še svoje, nič manj spretno in strokovno kot gradbinci. Dve gnezdi so obesile kar na okenske špalete.

Vsak gospodar je počaščen, če na njegovi domačiji sprejmejo gostoljublje te vesele znanilke letnih časov in zdrave narave. Pravijo, da lastovke prinašajo srečo in blaginjo (seveda ne brez udeležbe gospodarja). Pa še nekaj skupnega imamo gradbinci s temi marljivimi delavkami v gosposkih frakih: tudi mi se neprestano selimo! Ali nismo kakor one preleteli morja, da smo delali na jugu? In kolikokrat smo bili na obali! In pravkar se odpravljamo na rob Sibirije!

Zatorej, srečno, lastovke! In vrnite se k nam spet za novo sezono!

Dane
Foto: Opalk

Iz zgornje analize lahko ugotovimo, da je še vedno nepravilen postopek vzrok za večino nezgod, da so nezgode predvsem lažjega značaja, brez daljšega vpliva na delazmožnost delavcev. Ob boljši angažiranosti delovodskega kadra bi jih prepolovili.

V tabeli materialni povzročitelji so pod podatkom razni materialni povzročitelji in ostalo primeri lažjih oz. banalnih poškodb, kjer je delavec izostal z dela le na dan poškodbe, posledic pa praktično ni bilo. Prav take poškodbe pa v končnem številu tvo-

Gradnja novega mostu na Loki v Novem mestu

Skupščina občine Novo mesto je na seji 26. decembra lani sprejela sporazum o medsebojnih obveznostih in združenju sredstev za izgradnjo mostu na Loki v Novem mestu z vsemi pripadajočimi navezavami, ki so ga sprejeli in podpisali tudi Občinska cestna skupnost in Skupnost za ceste Slovenije. Po tem sporazumu je Skupnost za ceste Slovenije prevzela investitorstvo nad gradnjo pod pogojem, da za predmetno investicijo občina Novo mesto zagotovi 60% sredstev. Z začetnimi pripravami za pričetek gradnje po tem sporazumu že kasnimo, saj je rok za pridobitev gradbenega dovoljenja potekel konec meseca marca letos, kar pa še ne pomeni, da je končni rok izgradnje, 30. 9. 1990, že ogrožen.

Investitor mostu in cestnih navezav nanj je ob sodelovanju predstavnika občine na podlagi javne licitacije, objavljene v Uradnem listu SRS, izbral najugodnejšega ponudnika. Za gradnjo mostu je izbral ponudbo Gradbeno industrijskega podjetja Gradis Ljubljana, za gradnjo cestnih navezav na most, dostopov in parkirišč za stavbo Ljubljanska cesta 2 pa ponudbo Gradbeno industrijskega podjetja PIONIR Novo mesto. Z obema izvajalcema je 14. julija letos že podpisal gradbeno pogodbo za skupno vrednost na dan 5. 7. 1989 52,20 milijarde dinarjev. V tej vrednosti niso zajeta tista dela, ki jih bodo domače komunalne organizacije same izvedle (kar pa je všteto v celotno investicijo mostu in s tem v zagotavljanje 60%-ne udeležbe občine: kanalizacija, vodovod, javna razsvetljava, razen na mostu, hortikultura ureditev — premostitev nad železniškim predorom Kapitlja — izvedba tega je zaenkrat opuščen).

Naloga investitorja do izvajalcev je, da med tem časom, ko bo izvajalec mostu izdeloval projekt za izvedbo, opravi vse svoje obveznosti, da bo izvajalcema v roku 21 dni, potem ko mu bodo izročeni projekti za pridobitev gradbenega dovoljenja, izročil gradbeno dovoljenje za operativni pričetek del. Če bodo vse priprave teklo skladno s sklenjeno gradbeno pogodbo, bodo izvajalci pričeli z deli sredi meseca oktobra letos. Rok dokončanja z deli je 19. oktober 1990 pod pogojem, da bosta izvajalca lahko pričela s pripravljalnimi deli v avgustu letos.

Po sklenjeni gradbeni pogodbi predstavlja čista investicija mostu (brez priključkov) 33,93 milijarde dinarjev. Gradis je izvedbo teh del prevzel po sistemu »ključ v roke«, medtem ko se bodo ostala dela obračunavala, izvajal jih bo Pionir, po dejansko opravljenih količinah in cenah iz ponudbe na dan 5. 7. 1989, kar pomeni, da bo dejanska vrednost znana po končani gradnji glede na obseg opravljenih del.

Investitor je obema izvajalcema takoj ob podpisu gradbene pogodbe že nakazal 100%-ni avans, da bo s tem imel zagotovljeno fiksnost cen za pogojeno vrednost in obseg del. Za sam most bo izvajalec do 14. septembra letos izdelal projektno dokumentacijo za pridobitev gradbenega dovoljenja in za izvedbo, medtem ko so za ostala dela projekti že izdelani — izdelal jih je, po naročilu investitorja, Dolenjski projektivni biro Novo mesto.

Naloga investitorja do izvajalcev je, da med tem časom, ko bo izvajalec mostu izdeloval projekt za izvedbo, opravi vse svoje obveznosti, da bo izvajalcema v roku 21 dni, potem ko mu bodo izročeni projekti za pridobitev gradbenega dovoljenja, izročil gradbeno dovoljenje za operativni pričetek del. Če bodo vse priprave teklo skladno s sklenjeno gradbeno pogodbo, bodo izvajalci pričeli z deli sredi meseca oktobra letos. Rok dokončanja z deli je 19. oktober 1990 pod pogojem, da bosta izvajalca lahko pričela s pripravljalnimi deli v avgustu letos.

Vrednost del po gradbeni pogodbi še ne predstavlja vrednosti celotne investicije mostu in cestnih navezav nanj, ker se k tej vrednosti prištejejo še vsa druga

rijo znatni procent, ki ga DO be-
leži pod poškodbe na delu.

Ostali podatki so razvidni iz
priloge v navedenih poročilih za
delovno organizacijo in tozde.

Matjaž Lenart, varn. ing.

prilavljalna in zaključna dela, da bo zanj pridobljeno gradbeno in uporabno dovoljenje. Na podlagi izkazanih ponudb izvajalcev, na podlagi vseh dosedanjih vlaganj v priprave ter na podlagi ocene za še neizvedena dela je Dolenjski projektivni biro Novo mesto po naročilu investitorja izdelal nov investicijski program za realizacijo celotne investicije z veljavnostjo cen na dan 5. 7. 1989. Po tem investicijskem programu znaša vrednost celotne investicije 69,16 milijarde dinarjev. (Po prvem investicijskem programu z veljavnostjo cen 30. oktobra 1988 je bila investicija ocenjena na 16,7 milijarde din, kar pomeni, da je bila takratna ocena realna).

Od 69,163 milijard din moramo:

- 60% ali 41,498 milijarde dinarjev zagotoviti v občini,
- 40% ali 27,665 milijarde din pa zagotavlja Skupnost za ceste Slovenije.

Obveznost občine v višini 41,500 milijarde dinarjev (po cenah 5. 7. 1989) bomo oz. zagotavljamo takole:

- komunalne organizacije bodo same opravile vrednost del v ocenjeni višini 8,720 milijarde din ali 21,01%
- sredstva samoprispevka mestnih krajevnih skupnosti po referendumskem programu leta 1984 — 1989 4,815 milijarde din ali 11,60%

— sklad stavbnih zemljišč občine Novo mesto iz sredstev nadomestila za uporabo stavbnih zemljišč v letih 1989, 1990, 1991 27,965 milijarde din ali 67,39%

Sredstva samoprispevka mestnih krajevnih skupnosti predstavljajo v deležu sredstev, ki jih moramo zagotoviti v občini, 11,60% oz ta delež sredstev predstavlja v celotni investiciji mostu le še

6,96%, medtem ko je ta delež znašal ob uvedbi referenduma 27,49% celotne investicije. Glede na to da so mestne krajevne skupnosti sredstva iz referendumskega programa za most porabile del teh sredstev za svojo investicijo, je bilo treba razliko sredstev zagotoviti v skladu, ki je sedaj bolj obremenjen. To bo imelo za posledico, da bo v skladu za druge namene v letih do leta 1992 precej manj sredstev.

In kako smo zagotovili v občini ta sredstva do investitorja?

— Mestne krajevne skupnosti so celoten samoprispevek v višini 4,815 milijarde din že nakazale Skupnosti za ceste Slovenije.

— Komunalnim organizacijam ni potrebno preodkazovati sredstva, ker bodo komunalne naprave, ki jih imajo knjiženo v svoja osnovna sredstva, same prestavile in jih dimenzionirale za kasnejše potrebe.

— Sklad stavbnih zemljišč (njegova skupna obveznost znaša 27,965 milijarde din) je v prvi fazi zagotovil sredstva le v višini 23,631 milijarde din. V tej vrednosti niso zagotovljena sredstva za eventualna nepredvidena dela, za nadgradnjo železniškega predora in projektno dokumentacijo, ki ga je za občinski delež posebej zagotovila občinska cestna skupnost že v letu 1988.

Vrednost 23,631 milijarde din je sklad zagotovil v celoti na podlagi sklepa upravne odbora že 13. julija letos, in sicer:

- investitorju je nakazal že zbrana sredstva iz naslova nadomestila in obresti nanj, ki so ga nekateri delovne organizacije že plačale v obliki akontacije v višini 5.185 milijarde din,

- pri izvajalcu del Pionirju je sklad na podlagi sklepa skupščine, sprejetega na seji 26. decembra 1988, ki je za najetje premostitvenih kreditov pooblastil upravni odbor sklada, ta pa je sklep o najetu premostitvenega kredita sprejel na seji 13. julija letos, najel premostitveni kredit v višini 18,446 milijarde din.

S tem smo v občini do investitorja v prvi fazi izpolnili vso obveznost, s tem pa je sklad prevzel veliko finančno breme za vračilo kredita. V ta namen bomo morali v občini vrednost točke za izračun nadomestila za uporabo stavbnega zemljišča tekoče revalorizirati, tako da bomo stalno zadrževali realno vrednost nadomestila, s katerim bomo zagotavljali pokrivanje kreditnih obveznosti. Za najetje premostitvenega kredita smo se odločili zato, ker v tem času cene v gradbeništvu rastejo znatno hitreje kot pa znašajo obveznosti iz kredita. V občini se zavedamo, da so skladu naložene

velike finančne obveznosti, in da, po prvih ocenah najmanj do leta 1992, sklad ne bo sposoben prevzeti skoraj nobenih drugih finančnih obveznosti. Seveda bo vse to vplivalo na nekatere druge investicijske priprave pri stanovanjski graditvi in na vse druge komunalne investicije, kjer so investitorji planirali z deleži sredstev sklada iz naslova »nadomestila«. Preprosto povedano to pomeni, da se bodo tej veliki investiciji prilagajale v tem obdobju »druge naše potrebe«, nekaterim pa se bomo morali začasno odreči.

Že v letu 1989 je po sprejetem programu sklada planiranih 66,67% sredstev iz nadomestila za sofinanciranje mostu in cestnih navezav nanj. Kaže, da bo tudi v naslednjih letih najmanj 70% teh sredstev potrebno zagotavljati po pokrivanju prevzetih obveznosti.

Ali bomo imeli most ali ne, ni več dilema. Most bo, predvidoma v prvotno napovedanem času, med tem časom pa se bomo v mestu srečevali s težko prometno situacijo.

Izvršni svet zato poziva vse udeležence v prometu, kot tudi prebivalce ozjega in širšega območja mesta na strpnost. Potrpite, izplačalo se bo!

PREDSEDNIK:
Adolf Zupan

Računalniški program za risanje opažnih načrtov — inovacija leta

Z uporabo računalnika v tehničnem inženirstvu smo pričeli v GIP PIONIR že več kot pred desetimi leti. Takrat smo bili vezani na večji računalniški sistem IBM 370, ki je bil kupljen za uspešno ekonomsko poslovanje celotnega podjetja, dokaj uspešno pa smo ga uporabljali tudi gradbeniki na področju tehničnega inženirstva. Z nakupom še kvalitetnejšega računalniškega sistema IBM 4361 in vzpostavitvijo terminalne mreže po celotnem podjetju (Novo

mesto, Ljubljana, Krško) je uporaba računalnika za potrebe gradbeništvu še bolj zaživela. Inženirji smo imeli na voljo programsko opremo, ki je omogočila kvalitetno izračun gradbenih konstrukcij in kvalitetno operativno planiranje izgradnje in vodenja projektov.

Uporaba računalniške grafike na osebnih računalnikih razreda PC XT/AT je prevesila težišče med velikimi in osebnimi računalniki na stran slednjih. Tako se je prehod na mikro računalnike

pričel leta 1986, ko smo kupili program za tehniško risanje AUTOCAD.

Osebnih računalnikov smo v podjetju dobro sprejeli, tako jih imamo danes že preko sedemdeset, njihova uporaba pa, tako kot v svetu, strmo narašča na številnih področjih.

RAČUNALNIŠKA GRAFIKA

Pri vpeljavi računalniške grafike v naše podjetje smo se v polni
(Nadaljevanje na 8. strani)

(Nadaljevanje s 7. strani)

meri naslonili na računalniški paket za tehnično risanje AUTO-CAD in njegove podatke. S programskim jezikom AUTOLISP smo si izdelali programe za računalniško izdelavo sledeče tehnične dokumentacije:

- Risanje opažnih načrtov za tehnologijo opaženja PIONIR-2000 in PIONIR-ALU
- konstruiranje armiranobetonskih stenastih (Outinord) konstrukcij
- konstruiranje montažnih konstrukcij TOGREL
- konstruiranje strojnih elementov in izdelkov Pionir

RISANJE OPAŽNIH NAČRTOV S TEHNOLOGIJO PIONIR 2000 IN PIONIR-ALU

V trenutni gradbeni situaciji, v zaostrenih ekonomskih pogojih, konkurenci in kratkih rokih izgradnje je postala izdelava tehnoloških opažnih načrtov obvezna. Ti načrti morajo biti izdelani hitro in natančno. To nas je privedlo do odločitve izdelave omenjenih načrtov s pomočjo računalniške tehnike. S tem smo skrajšali čas izdelave omenjenih načrtov, ki se tako izdelajo za vsak »naš« objekt, in odstranili napake, ki so se do sedaj pojavljale v načrtih.

V delovni organizaciji GIP Pionir smo v zadnjih letih razvili dva sodobna opažna sistema: PIONIR-2000 in PIONIR-ALU. Prvi opažni sistem predstavlja tehnologijo opaženja z lesenim lepljenim nosilcem in kovinskim okovjem, drugi pa opažni sistem z lahkim opažnim panojem iz aluminija in leseno opažno ploščo. Oba sistema sta izdelana iz tipskih elementov, tako da sta izredno primerna za osnovo za izdelavo računalniških programov.

Za risanje in programiranje smo uporabili računalniški program za risanje AUTOCAD. S programskim jezikom AUTOLISP smo izdelali programe, ki nam zrišejo opažni načrt in avtomatsko izdelajo specifikacijo potrebnega opažnega materiala.

Risanje opažnih načrtov smo glede na konstrukcijske elemente razdelili na sledeče dele:

- opažni načrt stebrov
- opažni načrt plošč
- opažni načrt sten
- opažni načrt temeljev

Risanje opažnih načrtov stebrov
Za opaž stebrov uporabljamo opažni sistem PIONIR 2000. Z računalnikom smo vnaprej pripravili načrte vseh različnih prerezov stebrov in poglede različnih višin stebrov. Tako smo dobili knjižnico elementov, ki jih potem vnašamo v opažni načrt. Tipe

stebrov izbiramo preko menija. Velikost opažnega načrta je običajno A3 ali po potrebi večja. Vsak načrt vsebuje en pogled in prerez stebra. Poleg tega na načrt narišemo specifikacijo potrebnega materiala za opaž. Podatke o tipu in velikosti stebra računalnik sam razbere iz slike.

Risanje opažnih načrtov sten
Za opaž stenastih konstrukcij uporabljamo v GIP PIONIR opažna sistema PIONIR-2000 in PIONIR-ALU.

S pomočjo programa za tehnično risanje AUTOCAD prenesemo tloris objekta na zaslon računalnika. Pri delu nam je v veliko pomoč miška ali grafična tablica.

Ko je tloris izrisan, imamo na razpolago dve varianti: avtomatsko risanje ali ročno risanje.

Program, napisan v programskem jeziku AUTOLISP, zahteva nekaj vhodnih podatkov: položaj stene, debeline stene, situacijo in tip. S pomočjo teh podatkov računalnik sam razvrsti simbole opažnih elementov v sliko.

V primeru ročnega risanja se v izdelano sliko vnašajo simboli elementov opažnega sistema. Ti simboli so že vnaprej pripravljene in se izbirajo preko menija.

Specifikacija elementov opažnega sistema PIONIR 2000 je dokaj obsežna, zato je v primeru

Komunisti o sebi in svojem delovanju

Na temeljito in dobro pripravljene konferenci Zveze komunistov delovne organizacije dne 20. 6. 1989 so komunisti odprto spregovorili o svojem delovanju in opredelili svoje mesto z ozirom na zahteve časa.

Med drugimi dokumenti je bilo na konferenci sprejeto sledeče poročilo o reorganizaciji sklepov in stališč konferenc ZK DO:

Analizirajoč sklepe in stališča treh konferenc ZK DO (konference z dne 27. 6. 1985, 19. 3. 1986 in 12. 4. 1988), je možno zagotovo jasno in nedvoumno ugotoviti in skleniti:

1. Da komunisti v DO nismo bili sužnji ideoloških shem in kons-

truktij, ampak da so naša stališča in sklepi izraženi na konferencah ZK DO in njenem predsedstvu bili vedno dovolj jasno, pretežno konkretno, realno in operativno naravnani, da bi jih bilo moč uresničiti.

2. Da so naša stališča in sklepi bili dovolj kritični in konstruktivni ter usmerjeni na odpravljanje slabosti pri delu in poslovanju v podjetju. Z vrsto predlogov in stališč so ponujale nove boljše rešitve, ki so danes pretežno še kako aktualne.

3. Da smo se kljub različnim prisotnim interesom uspeli v naših stališčih in sklepih poenotiti pri ocenah, stališčih in sklepih, ki za-

temeljev uporabljamo opažni sistem PIONIR-ALU ali specialne kovinske opaže za opaž temeljev. Elemente enako kot pri opažu sten na dva načina postavljamo v načrt — ročno ali avtomatsko. Po izdelavi opaža za en tloris avtomatsko izdelamo specifikacijo.

Vsi podatki, ki so potrebni za izdelavo specifikacij opažnih elementov stebrov, sten, plošč in temeljev, ostanejo shranjeni v posebni datoteki in jih lahko naprej porabimo za delo z drugimi programi (naročilo materiala, obracun, materialno poslovanje, ...).

RISANJE OPAŽNIH TEMELJEV

Za izdelavo opažnih načrtov

temeljev uporabljamo opažni sistem PIONIR-ALU ali specialne kovinske opaže za opaž temeljev. Elemente enako kot pri opažu sten na dva načina postavljamo v načrt — ročno ali avtomatsko. Po izdelavi opaža za en tloris avtomatsko izdelamo specifikacijo.

Vsi podatki, ki so potrebni za izdelavo specifikacij opažnih elementov stebrov, sten, plošč in temeljev, ostanejo shranjeni v posebni datoteki in jih lahko naprej porabimo za delo z drugimi programi (naročilo materiala, obracun, materialno poslovanje, ...).

Pri risanju opažnih načrtov še naprej ostanejo vse možnosti risanja s pomočjo AUTOCAD-a (brisanje elementov, pisanje teksta, kotiranje, ...).

ZAKLJUČEK

Predstavljeni računalniški programi so bili razviti za potrebe dejavnosti v GIP PIONIR in smo jih tudi uspešno vpeljali v vsakodnevno izdelavo tehnične dokumentacije. Hkrati smo jih uspešno ponudili domačemu gradbenemu trgu za prenos v oddelke priprave proizvodnje in projektivne biroje.

Omenjeno uspešnost potrjuje prejeta nagrada INOVACIJA LETA na 5. jugoslovanskem sejmu gradbeništva in gradbenih materialov v Gornji Radgoni.

Avtorji programa

dejavno skupne interese in cilje v podjetju.

4. Da bi naši sklepi in stališča lahko bili dobra opora poslovanju in samoupravnim organom za bolj odločno razreševanje določenih vprašanj v podjetju.

Analizirajoč realizacijo sklepov in stališč konferenc se ugotavlja:

1. Da veliko sklepov ni uresničeni ali pa so samo delno. Veliki odkloni so pri izvajanju sprejetih sklepov in stališč s področja kadrovske politike, nagrajevanja in dohodkovnih odnosov, s tem da so v letu 89 narejeni določeni premiki na področju kadrovske funkcije.

2. Nekaj sklepov in predlogov je realiziranih ali pa se izvaja (sklepi s področja tehnološkega razvoja, finančne funkcije itd.).

Ocena vzrokov za nerealizacijo sklepov konference ZK:

1. Za realizacijo sklepov in stališč konference ZK bi se morali najbolj angažirati komunisti na odgovornih delovnih mestih (direktorji, vodje oddelkov in služb ipd.), ki imajo tudi največji vpliv v podjetju po strokovni in poslovodni liniji. Te aktivnosti in začetosti ni bilo dovolj ali pa je pri posameznikih sploh ni bilo.

Evidentni so tudi primeri, da so posamezniki delovali in delujejo v nasprotju z dogovorjenimi cilji in nalogami ali pa sklepe in stališča konference ZK in njegovega predsedstva ter OOZK enostavno ignorirajo, kot da to ne bi bili problemi podjetja, TOZD in DS. 2. OOZK in predsedstvo konference ZK niso dovolj dosledno in kontinuirano spremljali realizacijo naših sklepov in ocenjevali vzroke za nerealizacijo ter dovolj pogumno pokazali, kje, pri komu in zakaj se zadeve blokirajo.

3. Komunisti smo premalo izkoristili možnosti, da uveljavljamo realizacijo naših sklepov in predlogov preko samoupravnih organov in drugih oblik samoupravnega odločanja.

4. Veliko članov ZK še nima razčiščeno pri sebi, česa in kako se komunisti lahko lotimo v podjetju. Določena poslovanja in tudi nekateri komunisti menijo, da bi se ZK morala ukvarjati samo s sindikalnimi aktivnostmi in akcijami (standard, itd.). Tudi od tod pasiven odnos do sklepov ZK in vsebine delovanja ZK.

5. Večina OOZK pri svojem delovanju ne uporabljajo pravilne metode delovanja in ne dajejo prave vsebine na dnevni red.

6. Določene OOZK sploh ne delujejo ali pa zelo slabo.

7. Splošna družbena klima in ustvarjen odnos do ZK močno negativno vpliva na odnos okolja do aktivnosti ZK in rine večino članov ZK v defenzivo in zgolj opazovalce, ne pa motivatorje, mobilizatorje in iniciatorje za spremembo razmer. Tudi to je v veliki meri vzrok, da ni široke aktivnosti članstva ZK, ampak se le-ta temelji na nekaj entuziastov, tako naši sklepi in stališča večinoma ostanejo samo na papirju.

Ocena posledic nerealizacije sklepov in stališč konference ZK, njenega predsedstva in OOZK:

1. Ustvarjeno je neustvarjalno vzdušje, ravnodušje in pasivnost članstva za delovanje v ZK, saj je vse več prepričanja, ki je tipično

za neustvarjalno okolje, a to je, da se nima smisla angažirati in izpostavljati, saj se tako in tako nič ne realizira in dogovorjeno ostane samo na papirju!

2. Začeli smo si postavljati vprašanje po smislu delovanja nasploh ZK v podjetju.

3. Z vidika nerealizacije posameznih sklepov in stališč konference (npr. paketa sklepov konference o kadrovske politiki) je očitno zaostajanje in nazadovanje pri posameznih poslovnih politikah glede na zahteve časa.

Usmeritve za odpravo vzrokov in posledic neučinkovitosti delovanja ZK v podjetju

1. Komunisti moramo odločno razčistiti pri sebi in isto doseči v celotnem kolektivu, zlasti pa v glavah in ravnanju vodilnih v podjetju, da je zaželjena in dobrodošla ter resno obravnavana in upoštevana vsaka pobuda, predlog, ocena in stališče vsakega člana kolektiva posamično, samoupravnega organa, DPO, a s tem tudi ZK, vsake formalne ali neformalne skupine delavcev in strokovnjakov, ki teži k boljšemu delu, boljšim odnosom in rezultatom poslovanja.

Potrebno je razkrinkati stališča in trditve v ZK in zunaj nje (zlasti pri poslovodstvu), da je oblikovanje konkretnih ocen, stališč, sklepov in predlogov v ZK, v zvezi poslovanja in odnosov v podjetju »vmešavanje« ipd. S tem se ZK samo mistificira in se ji daje negativni predznak. Člani ZK smo tako kot nečlani delavci tega kolektiva, ki preko oblik organiziranja ZK enakopravno z drugimi delavci ocenjujemo in predlagamo reševanje določene problematike v podjetju.

Konferencō ZK, njeno predsedstvo, OOZK in druge oblike delovanja ZK gre razumeti kot skupino delavcev, ki skuša s svojimi ocenami, stališči, sklepi in predlogi preko normalnih oblik dela in odločanja vplivati na reševanje določenih problemov s ciljem boljšega dela, boljše perspektive in rezultatov poslovanja podjetja. Druge vloge v podjetju ne moremo imeti in si je tudi ne želimo.

Poslovodstvo, ki uveljavlja sodobne pristope pri vodenju in mu je nekaj do tega, da je čimveč participacije, iniciativ in pobud delavcev v organizaciji, ki so organizirani tako ali drugače (posamično, samoupravni organi, sindikat, mladina, ZK, razne komisije in skupine itd.), bo pozdravilo vsakršno pozitivno usmerjeno aktivnost ZK in drugih in, kar je najbolj pomembno, bo do vseh predlogov in ocen imelo aktiven.

enakovreden in pozitiven odnos.

Zanemarjanje in ignoriranje ocen, sklepov in predlogov, ki jih oblikujemo v ZK, lahko razumemo samo kot nepripravljenost spoprijeti se s prisotnimi težavami, pomanjkanje poguma in sposobnosti za razumevanje in iskanje novih boljših rešitev in načinov dela in poslovanja.

2. V ZK v podjetju je približno 50 članov ZK z višjo in visoko strokovno izobrazbo. To je velik intelektualni potencial, ki smo ga pri dosedanem delovanju ZK premalo izkoristili. Vse te strokovnjake, člane ZK, je potrebno preko novih oblik delovanja (interesno povezovanje, projektne in delovne skupine ipd.) pritegniti v jedno naše aktivnosti in z njihovim prispevkom doseči, da so naše ocene, sklepi in predlogi dovolj strokovno utemeljeni ter tako bolj prodorni in prepričljivi.

3. V ZK v podjetju bomo uveljav-

ljali metode delovanja, ki jih predlaga dokument o prenovi ZKS, in sicer:

- interesno povezovanje članov ZK
- projektne skupine
- formalno in neformalno organiziranje članstva
- samoiniciativnost pri delovanju in organiziranju
- strokovnost, kritičnost in konkretnost pri stališčih in pobudah
- odprtost za sodelovanje pri oblikovanju stališč in pobud z nečlani ZK
- javnost delovanja in uveljavljanje naših pobud preko samoupravnih organov, sindikata in drugih oblik odločanja in dela v podjetju.

4. Odločno bomo vztrajali na dosledni realizaciji vseh nerealiziranih, a še aktualnih sklepov konference ZK DO.

IVAN ILIJANIČ

Z 10. srečanja novinarjev in organizatorjev obveščanja v OZD Slovenije

Kako projektirati obveščanje v podjetju

Kvalificirano, tj. resnično, popolno, pravočasno itd., obveščanje je predpogoj avtentičnemu (resničnemu) samoupravljanju. Kljub tej nesporni ugotovitvi je nesporno tudi dejstvo, da si je obveščanje v organizacijah združnega dela le težko utiralo pot. Njegova usoda je bila večinoma odvisna od dobre volje poslovnih organov. Enako je bilo z usodo novinarjev in organizatorjev obveščanja v organizacijah. Morali so prebijati led in se za svoj status pogajati tudi s svojimi profesionalnimi kolegi.

Ko se je zdelo, da so stvari, vsaj kar se obveščanja tiče, pričele iti svojo začetno pot, je padla maska z distributivnega samoupravljanja, tj. takega samoupravljanja, kjer delavci samoupravljajo, le kadar in v obsegu, kot jim ga dopustijo država. Pluralizem lastnin je narekoval pluralizem organizacijskih oblik in sprejetje zakona o podjetjih, v katerem pa se zdi, da je samoupravljanje in soupravljanje glede na lastninsko obliko podjetja zgolj peto in s tem nepotrebno kolo. Če je in kolikor je ta

naša ugotovitev pravilna, potem se postavlja vprašanje kompatibilnosti z ureditvami razvitega sveta, kateremu bi se tako radi približali in v katerem pomenita težnji po samoupravljanju in obveščanju delavcev v podjetju, oblikovani kot posebni in novi pravici, razlog za transformacijo delovnega prava. Pravica do informiranja se oblikuje torej kot nova delovnopravna pravica, ki spreminja naravo novega, na visokih tehnologijah zasnovanega produktijskega procesa. Za ta proces je zlasti značilno, da nista produktijska faktorja le kapital in delo, temveč postajata to tudi znanje in poslovodenje. V tem trenutku lastnina produktijskih sredstev izgubi na pomenu, v ospredje stopajo nove vrednote in med njimi zlasti zadovoljen delavec z občutkom pripadnosti organizaciji, v kateri dela. Organizacija pa lahko čuti kot svojo le informiran delavec. Le tak je lahko tudi ustvarjalen in preneha biti številka za tekočim trakom.

(Nadaljevanje na 10. strani)

Preobrazba delovne organizacije v podjetje zahteva predvsem spremembe miselnosti, in to na vseh ravneh. V vsakem od novoblikovanih podjetij, ne glede na lastninsko strukturo, bo potrebno projektirati ustrezen sistem obveščanja. To bo lahko za manjša podjetja ustno, za večja pa bo potrebno izdelati sistem, v katerem bomo kombinirali različna informacijska sredstva. Pomembno je, da gre za sistem obveščanja, za katerega morajo veljati določena pravila, ne pa dobra volja poslovodstva, kar bi bilo mogoče sklepati glede na povsem neopredeljen 67. člen zakona o podjetjih. S tako ureditvijo, kot jo na področju obveščanja uvaja ta člen, smo daleč za ureditvami v sistemih, po katerih bi se tako radi zgedovali. Gre predvsem za dve stvari. Prvič, katere so tiste informacije, ki morajo biti v podjetju obvezno objavljene, in kdaj, v kakšnih rokih ter kako? Tu bi morala veljati striktna in obvezna pravila. Podjetje naj v statutu ali drugem samoupravnem splošnem aktu določi tisto, kar je več, več od tega, kar je obvezno. In drugič, jasno je potrebno določiti status osebe, ki vodi službo obveščanja v podjetju. Obveščanje je namreč dejavnost, ki je brez samostojnosti (neodvisnosti) ni mogoče organizirati iznad nivoja agitpropa. Za družbena podjetja je nesporno, da se ohranja sistem samoupravljanja. To samoupravljanje bo res omejeno na področja, kjer je prostor za samoupravljanje, za razliko od preteklega obdobja, kjer naj bi samoupravljalci o vsem, v resnici pa o ničemer, vsako samoupravljanje pa potrebuje kvalificirano informacijo kot svoj predpogoj. Glede statusa vodje obveščanja so možne različne rešitve, ki pa morajo vse razčistiti predvsem vprašanje odgovornosti tega vodje. Komu in kdaj namreč odgovarja? Gre za silno zapleteno vprašanje, saj tak vodja ne more biti z organizacijo, v kateri deluje, povsem nepovezan, prevelika odvisnost pa zopet ni v korist kvalificiranega samoupravljanja, nasprotno, popolna odvisnost vse pretvarja zopet v farso.

Za začetek bi morali uporabiti kakšen referenčni model iz razvitega sveta. Te ga pa potem ob kreativni uporabi in maksimalni pravni zaščiti prilagoditi našim željam, potrebam in možnostim.

dr. Andrej Berden

Koliko stane Pionirjev delavec?

V članku bi radi odgovorili na vprašanje, koliko stane Pionirjev delavec?, postavljeno v zadnji številki Pionirjevega glasila. Ne bo lahko, saj je iz tako kratko definirane vprašanja težko razbrati, kaj postavljalca vprašanja zanima. Ali ga zanima »cena« kot povprečje »cen« 4000 in nekaj Pionirjevih delavcev, kolikor pač nas trenutno je, ali ga zanima »cena« NK delavca, zidarja, avtomehnika, tajnika, inženirja, direktorja, ali ga zanima »cena« tega pa tega, ki dela tam pa tam pri Pionirju, ali pa se sprašuje o lastni ceni, kot se v današnjih razmerah vsak dan sprašujemo jaz, ti in še marsikdo.

Na vprašanje, »koliko stane«, odgovorimo ponavadi, cena je taka pa taka. O ceni delovne sile so veliko razpravljali že politični ekonomisti pred Marxom, Marx,

množi pa njem, pa tudi teoretiki našega tako imenovanega samoupravnega socializma, ki naj bi bil zgrajen na temeljih marksizma. Prevladalo je mnenje, da je cena delovne sile oz. njena pojavna oblika mezda, kategorija kapitalističnega načina proizvodnje, ne pa socialističnega. Pri nas ni trga delovne sile, delavec ni blago, zato nima cene, toda upajmo, da vse to še enkrat bo.

Pri nas poznamo v tem smislu kategorijo osebnih dohodkov. Iz tega sledi, da bralca mogoče zanima osebni dohodek Pionirjevega delavca.

Z vidika zagotavljanja potrebne mase sredstev za pokrivanje osebnih dohodkov je za podjetje pomembna predvsem masa bruto OD, z vidika zagotavljanja določenega življenjskega stadarda in motiviranosti delavcev za delo pa

so pomembni neto osebni dohodki. Razlika med bruto in neto OD je okrog 40% in vsebuje našo pogotno splošno porabo in neučinkovito skupno porabo.

Merilo za delavca je njegov neto osebni dohodek. Ta mu določa mejo, v katerih bo živel, če si jih ne bo razširil s popoldanskimi zaslužki.

Naslednja primerjava nam pokaže položaj Pionirjevega delavca v prvih petih mesecih leta 1989:

Povprečni neto OD v DO GIP Pionir, v panogi gradbeništva, gospodarstvu SRS, negospodarstvu SRS in v SRS v obdobju I — V/89

(preračunano v DEM, ker je to boljši kazalec gibanja našega stadarda in tudi splošen način našega razmišljanja)

Leto 1989	januar	februar	marec	april	maj	junij				
GIP »Pionir«	353	444	438	440	500					
*vrednost OD na dan izplačila	14. 2.	317	14. 3.	374	12. 4.	372	12. 5.	363	14. 6.	420
Gradbeništvo	421	462	490	499	ni še podatkov					
Gospodarstvo	489	512	547	559	ni še podatkov					
Negospodarstvo	583	565	616	655	ni še podatkov					
SRS	505	521	558	575	ni še podatkov					

Op.: Računano po povprečnih mesečnih tečajih DEM
*Računano po tečaju DEM na izplačilni dan

»Ceno« delavca ne sestavlja samo njegov neto osebni dohodek, ampak tudi ostali prejemki v breme TOZD ali DS, ki jih lahko vidite na plačilni listi pod točko B oz. v drugi koloni, pa tudi davki in prispevki iz naslova osebnega dohodka pod točko C oz. v tretji koloni, stroški za izobraževanje ob delu ipd., stroški subvencioniranja samskih in počitniških domov, sredstva skupne porabe za stanovanjsko izgradnjo, objekte in opremo družbenega stadarda, itd.

Ocenili bomo povprečno »ceno« Pionirjevega delavca v mesecu maju 1989:

Koliko stane Pionirjev delavec?
1. Povprečni neto OD v DO »Pionir« 3.169.400 din
2. Ostali prejemki na delavca: 889.860 din
— boleznine v breme TOZD 95.590 din
— neresče pri delu 9.900 din
— terenski dodatek 397.400 din
— nadomestilo za obisk

družine 3.200 din
— bon 86.650 din
— dodatek za ločeno življenje 180 din
— blagajniški riziko 1.020 din
— prevozi na delo in z dela 32.350 din
— dnevnice 62.790 din
— kilometrine in nočnine 85.500 din
— regres za letni dopust 84.000 din
— delovna obleka in varovalna sredstva 31.280 din
3. Davki in prispevki, 2.143.660 din po povpr. % prisp. in davka 0,40347
4. Ocena stroškov izobraževanja na del. 35.600 v maju (izobraž. ob delu ipd., brez stroškov seminarjev ipd.)
Skupaj 6.238.520 din

V izračun bi lahko verjetno vključili še kaj. Npr. sredstva skupne porabe na delavca, ki so najlažje ugotovljiva ob finančnih obračunih, izgubo počitniških in

samskih domov, menz ipd. Tisto, kar delavec lahko neposredno čuti kot svojo ceno, po kateri se tretjino dneva »prodaja«, (saj je cena kategorija kupoprodajnega odnosa), je neto OD. »Cena«, po kateri pa ga podjetje kupuje, je po oceni več kot še enkrat višja. S tem da nismo upoštevali cene delovnega mesta kot takega. Majska analiza gospodarnosti v SRS je pokazala, da odprte novega delovnega mesta v Sloveniji stane od 30.000 do 50.000 nemških mark.

To pomeni, da tudi Pionirjevi delavci nismo tako poceni, kot se na izplačilni dan večkrat počutimo.

Pri nas zaenkrat trg delovne sile, kjer bi se oblikovala cena na podlagi ponudbe in povpraševanja po delovni sili, še ne deluje. Zato ne moremo govoriti o ceni delovne sile oz. o ceni Pionirjevega delavca.

Alenka Poderžaj, dipl. oec.
Ekonomski biro

Igre brez meja

Ta popularni naslov ni le geslo s televizijskih ekranov, ampak nosi v sebi nekoliko večji pomen. Prireditev kot taka v bistvu pomeni le dober zaslužek za peščico organizatorjev te atraktivne, vendar preminule akcije. Ne pomeni pa kakšnega širšega propagiranja športne rekreacije, niti ne privablja ljudi, da bi se začeli aktivno ukvarjati s športno rekreacijsko dejavnostjo.

Vendar ta akcija pomeni naslednje: ljudi privablja, da si prireditve ogledajo, da se živijo v vlogu glavnih akterjev in da vzbudi v njih željo, da bi se tudi sami preskusili v podobnih aktivnostih. V tem primeru lahko ugotovimo, da je igrivost tisto, kar nima meja. Igrivost privablja ljudi, da si tovrstne prireditve vsaj ogledujejo, če jih je sram preskusiti. Igrivost in razigranost vseh neposrednih udeležencev je tisto, kar množice ljudi spominja na njihova mlada leta, ko so se nehote in nevede ukvarjali s športno oz. rekreativno oz. sprostitveno dejavnostjo — vse v obliki igre.

Igra je čudovita zadeva, ki pa jo človek v srednjih in starejših letih zatira v sebi. Mogoče zaradi splošne situacije v družbi, mogoče zaradi tega, da bi bil človek videti bolj odrasel. Eno je jasno, v tem primeru bolj zdrav in vitalen ne bo.

Zakaj se dedki in babice tako radi ukvarjajo s svojimi vnuki? Ker v njih obstaja delček osebnosti, ki pogreša igro, veselje in brezskrbnost. Otroci jim to nudijo, dedki in babice pa se lahko še enkrat identificirajo s svojo mladostjo. Še več! Skozi igro z njimi se spet nehote in nevede rekreirajo. Po taki aktivnosti se počutijo bolj.

Vedeti pa moramo, da je tudi brezmejnost tisto, kar privablja ljudi. Pomeni svobodo gibanja in izvajanje vseh mogočih dejavnosti, ki zapolnjujejo prosti čas vsakega posameznika. Prostega časa seveda ni veliko, bolje pa je, da ga preživimo aktivno, kot pa da sedimo pred televizorjem in jadikujemo, kako nas vse boli.

Bolje je tudi, da za kosilo ali večerjo skuhamo premalo in se ne najemo do sitega. Zakaj? Ker bo lažje pospraviti in pomiti posodo, pa še želodci ne bodo preveč obremenjeni. Lahko jim vsaj nekoliko prizanesemo. Zelodec je namreč najčudovitejša in najbolj čudežna aparatúra v vsem živem svetu. Kaj vse mora prenesti in prebiti, da lahko preživi. Tudi tukaj ljudje na žalost ne poznamo meja. Če je pripravljene hrane preveč, je otroci ponavadi ne pojedjo. Oni poznajo svojo mero. Mislijo, da ne morejo jesti več od prostornine njihovega želodca. Na žalost v starejših letih to mišljenje spremenijo. Ostanek hrane nekdo poje, ker je »škoda metati hrano v smeti«. Zavedati pa se moramo, da je tudi v že poln želodec »nabasana« hrana vržena v smeti. Še huje! Vse to gre v mast, ki se nezadržno nabira na kritičnih delih človekovega telesa in postaja njegov gospodar, mu omejuje gibanje in pogojuje njegov sram pred telesno aktivnostjo in igro. Debelo telo namreč ni le po telo, zato je tudi tu treba poznati realne meje.

Igrati se brez meja pa ne pomeni le reševanje ali pa kopičenje

V naši delovni organizaciji imamo spet organizatorja rekreacije. To je Marko Grandovec, profesor telesne vzgoje! Vsi, ki bi se želeli ukvarjati s športom in rekreacijo, pa ne veste kako ali rabite nasvet, se mu lahko oglasite v stavbi DSSS (baraka) ali po telefonu int. 1210.

človekovih osebnih problemov, ampak ima to geslo tudi širši družbeni pomen. Naše vodstvo se je namreč 40 let, in še nekaj več, igralo brez meja. Igre z dolgovi, propadlimi investicijami in drugimi mahinacijami (in so še vedno) brez mej.

To seveda s športom in športno rekreacijo nima neposredne zveze, je pa v tesni indirektni povezanosti. Denarja je namreč vse manj, zato morajo ljudje za zadovoljitev osnovnih življenjskih potreb delati tudi izven delovnega

časa. Tako pa jim zmanjkuje prostega časa, ki bi ga lahko izkoristili za športno rekreacijo in aktiven oddih. Zmanjkuje jim tudi denarja, ki so ga pripravljene nameniti za to področje.

Potrebno bo še marsikaj narediti tako v oblikovanju osebnosti vsakega posameznika kot tudi v življenju nasploh. Delati moramo v tej smeri, da bomo lahko uživali življenje brez meja, kajti realno gledano je igra le del življenja.

Marko Grandovec

Celje je pripravljeno na XXII. mednarodni obrtni sejem

Več kot 20-letna tradicija, predvsem pa kvalitetno delo organizatorjev in razstavljalcev sta dobro ime Celjskega obrtnega sejma ponesla tudi preko naših meja. Od letošnjega leta bo MOS osrednji sejem obrtni in drobnega gospodarstva v deželah delovne skupnosti Alpe-Jadran.

Za 22. mednarodni sejem obrtni in drobnega gospodarstva, ki bo med 8. in 17. septembrom v Celju, je že vse pripravljeno. Več kot 1.500 razstavljalcev iz vseh krajev Jugoslavije, iz Italije, Avstrije, Madžarske in ZR Nemčije se bo s svojimi izdelki predstavilo v celjski dvorani Golovec. Organizatorji so imeli kar težko nalogo, ko so morali 7.000 m² pokritih površin in okoli 13.000 m² okoli dvoran razdeliti med številne razstavljalce. Tako kot v minulih letih pa želijo na celjskem obrtnem sejmu tudi letos strokovno spregovoriti o možnostih in potrebah za razvoj obrtni in drobnega gospodarstva pri nas. Že v načrtovanju vsebine letošnje prireditve so se dogovorili, da bo poudarek na kvaliteti proizvodov in storitev, saj je to edina možnost, da tudi obrtni in drobnega gospodarstva med prvima stopita v Evropo 92. Ta usmeritev sejma je še bolj poudarjena s sprejetjem dogovora, da bo MOS v Celju osrednja sejemska prireditelj v deželah Alpe-Jadran. To je za organizatorje in za celotno obrtno združenje Slovenije veliko priznanje, hkrati pa tudi obveza za bodočo delo.

Tako bodo že letos organizirali nekatera strokovna srečanja zborničnih in sejmskih hiš iz dežel, ki sodelujejo v delovni skupnosti Alpe-Jadran. Poleg tega bodo potekale tudi razprave o različnih drugih temah, kot na primer:

ustanavljanje mešanih podjetij, zasebno podjetništvo, novo zakonodajo in obrt, banka in drobnega gospodarstvo. To so naslovi nekaterih tem, ki jih bodo obravnavali v okviru letošnjega mednarodnega obrtnega sejma. Organizatorji so k razpravam povabili najiminentnejše strokovnjake s posameznih področij, računajo pa tudi na udeležbo predstavnikov iz republiških DPO, prav tako sodelovanje napovedujejo predstavniki zvezne vlade, Socialistične zveze Jugoslavije in mladine.

V svoji zasnovi ima sejem predvsem strokovni in poslovni značaj. Jasno pa je, da morajo organizatorji poskrbeti tudi za več tisoč obiskovalcev, ki vsako leto pridejo na to prireditve. Letos bodo postavili 160 stojnic s pestro ponudbo in možnostjo ugodnih nakupov. V petnajstih gostinskih objektih bodo tešili lakoto in žejo. Tako se bo za vsak okus našlo kaj primerne. Za zabavo bodo poskrbeli v luna-parku in številni zabavni ansambli.

S sejmsko prireditvijo, tako kot že leto nazaj živi tudi mesto Celje. Tako bodo tudi letos razstavljalcem podarili plakete mesta Celje, najboljši razstavljalci bodo dobili plakete MOS za najkvalitetnejše izdelke, podeljena pa bodo tudi 3 priznanja za najlepše urejen razstavni prostor priznanje za najboljšo gostinsko ponudbo.

XXII. MOS v Celju bo letos prinesel veliko novega za obrtnike in poslovneže, ki se želijo uveljaviti v novih pogojih razvijajočega se podjetništva. Takšen bo seveda zanimiv tudi za obiskovalce, ki si bodo ogledali, kaj zmoremo in znamo narediti pri nas.

Lep in prijeten planinski pohod — tokrat na Begunjščico

Marljiva planinska sekcija sindikalnega športnega društva PIONIR ne počiva. Ni še dolgo, kar smo občudovali lepote Notranjskih planin, že smo se napotili proti Karavankam, to pot na vrh planine Begunjščica, visoke 2060 m nadmorske višine.

Izbrali smo si 8. julij in, kot je že v navadi, rano jutranjo uro ter Pionirjev mini-bus. Glede na to da so nas napovedovalci vremena že pred tednom dni, ko smo imeli v planu dvodnevni planinski pohod, z zlagano napovedjo slabega vremena odvrnili od naših lepih načrtov (takrat je bilo lepo vreme), smo trmasto vztrajali, da jim to pot ne bomo verjeli, ko so zopet napovedali deževno vreme. In prav smo imeli.

Pravo razpoloženje je bilo čutili že pred samim odhodom s parkirnega prostora PIONIR in se še bolj krepilo ob spremljajočih prvih jutranjih sončnih žarkih med vožnjo proti Gorenjski vse do Begunj, kjer smo imeli kratek postanek in tudi prve okrepčitve. Tu smo bili malo razočarani, ker zaspali Gorenjci odpirajo v tem kraju gostinske lokale, kolikor jih pač premorejo, šele po 10. uri, to pa je bilo za nas prepozno. Naše popotne torbe pa so dokazale, da kljub temu nismo čutili nikakršnega pomanjkanja.

Po nekaj kilometrih nadaljevanja smo pristali na makadamski cesti ob bistrem potoku in po-

sloviti smo se morali od našega prevoza.

Vedeli smo, da so pred nami 3 ure naporene peš poti do Roblekovega planinskega doma na 1657 m nadmorske višine in dodatno še uro in pol hoda do najvišje točke Begunjščice. Vseskozi razpoloženi smo sproti pozabljali na izgubljene korake in vse lažje vdihovali gorski zrak, predvsem takrat, ko so se od nas poslovila košata listnata drevesa in nas začele spremljati dišeče gorske smreke. Prispeli smo približno na pol poti, ko nas je na samotni zeleni livadi v lepi planšarski koči pozdravila prijazna oskrbnica, vse naokoli pa trop planinskih zvenkajočih krav, ki tej koči ponujajo pravo bogastvo, zato ni čudno, da oskrbnica vsakomur ponudi iz prve roke prave planinske specialitete, od navadnega in kislega mleka do raznih sirov in raznovrstnih pijač. Vse to smo si privoščili tudi mi.

Po kratkem počitku smo nadaljevali pot do prelepe Roblekove planinske kočice, po predahu pa se med nizkimi borovci napotili še 400 m višje do najvišje razgledne točke planine Begunjščice, tu pa smo si za nagrado privoščili najprej požirke lastnih domačih specialitet.

Težko je opisati ves prekrasen razgled v tistem prelepem sončnem popoldnevu. Pred nami je bil na severni strani v dolini lepo viden mednarodni prehod Lju-

belj, na vzhodu Tržiška dolina, na zahodu se je proti nebu ponosno vzpenjal mogočni Stol, oklepa pa ga prelepa dolina Zelenice, posejana z nešteti pastirskimi kočami, v ozadju Stola pa se je v daljavi blestelo Blejsko jezero.

Ker se je ura nagibala v pozno popoldne, smo bili prisiljeni vrniti se v dolino. Mimogrede smo v Roblekovem domu po lastnih željah preizkusili še okusne planinske enolončnice in hladne napitke ter se dalj časa ponovno ustavili malo nižje v planšarski koči, ker smo pripravili mini-planšarski miting v pestrem planinskem vzdušju. Nad nami so krožila jadralna letala iz bližnjih Lesc, kot da bi šlo za piknik z letalskim mitingom.

Proti dolini smo si krajšali čas z vriski in prepevanjem in tako še hitreje prispeli do začetnega cilja, od koder smo preko Begunj, Kranja in Ljubljane v večernih urah srečno prispeli domov.

Da je bilo res lepo, je med svojimi pohodi pred davnimi leti ugotovil tudi ansambel Avsenik, saj vsa doživetja in lepote opeva s svojo pesmijo »Zakaj ste sitni očka vi...« in nadajuje z besedami: »Na Robleku bom odšel, bom ljubco sabo vzel, tam, kjer sem bil mlad pastir, užival bom z ljubco gorski mir.«

Pa lep planinski pozdrav do zadnjega avgustovskega vikenda, ko naj bi se ponovno srečali na vrhovih Kamniških alp.

Jože Vidic

Živa kronika

Kadrovske spremembe v TOZD Gradbeni sektor Novo mesto v času od junija do avgusta 1989

Delovno razmerje je prenehalo:

1. Plut Robert — zidar
2. Kusur Senaid — zidar

V JLA so odšli:

1. Luthar Dušan — zidar
2. Kramarič Martin — zidar
3. Perpar Leopold — zidar
4. Colarič Stefan — zidar
5. Antič Milorad — zidar
6. Fink Andrej — zidar

Upokojili so se:

1. Glavič Alojz — zidar
2. Opara Janez — skladiščnik
3. Kovačič Edo — delavec
4. Zupančič Domine — zidar

Delovno razmerje prenehalo zaradi izrečenega disciplinskega ukrepa:

1. Sinanović Šefik — strojnik

Iz JLA so se vrnili:

1. Skutelj Franc — zidar
2. Vidrih Jože — zidar

Delovno razmerje je sklenil:

1. Zajas Marian — dipl. gr. ing. iz TOZD gr. sektor Ljubljana

ŠŠ

PIONIR

Pionir je glasilo kolektiva GIP Pionir Novo mesto. Izhaja enkrat mesečno v nakladi 3500 izvodov. Odgovorna urednica: Katjuša BORSAN, namestnica: Štefica ŠEGA (Gradbena operativna Novo mesto). Člani uredniškega odbora: Boris POŽEK, (Gradbena operativna Ljubljana), Rudolf SOPINA (Gradbena operativna Zagreb), Ivan REPEC (Gradbena operativna Krško), Cvetka ŽABKAR (Togrel), Mladen GORŠE (Gradbena operativna Metlika), Tomaž BRAČKO (Keramika in zaključna dela), Medle FRANC (Lesni obrat), Slavko BAŠELJ (Mehanizacija, kovinarstvo, instalacije), Marija BAČAR (Projektivni biro), Cvetka CIRNSKI (Interna banka), Anton MIHELIC (Skupne službe), Miha MAJERLE (DS DRUŽBENI STANDARD).

Naslov uredništva: PIONIR, glasilo kolektiva GIP Pionir, 68000 Novo mesto, Kettejev drevored 37.

Lektoriranje, tehnična ureditev, stavek, montaža in filmi: DIC Novo mesto. Tisk: Tiskarna Novo mesto.

Leto XXIII
25. 10. 1989
Številka 9-10/226-227

PIONIR

glasilo kolektiva gip pionir novo mesto

Dosežen poslovni rezultat v devetih mesecih

Devetmesečni periodični obračun je drugi v letošnjem letu, pripravljen na osnovi novega Zakona o računovodstvu. Glede na to, da smo nekatere osnovne novosti tega zakona in sprememb zakona pojasnili že ob polletnem obračunu, jih tokrat ne bomo ponavljali, poudariti pa je potrebno, da ni opravičil pričakovanj. Novi Zakon o računovodstvu naj bi namreč zagotovil objektivno sliko gospodarjenja, ki ga prejšnji obračunski sistem, po mnenju nekaterih strokovnjakov, ni zagotavljal. Na žalost pa ugotavljamo, da sedanjí obračunski sistem, ne le, da ni izboljššan, pač pa je slabši kot je kdajkoli bil. Sam zakon niti ni tako slab, s kasnejšimi spremembami zakona pa se dopušča prelihanje rezultatov revalorizacije v rezultate poslovanja, pri čemer se lahko negativni rezultat iz poslovanja pokriva s pozitivnimi učinki revalorizacije in obratno. Vse te in še nekatere druge spremembe povzročajo, da poslovne dosežke letošnjega leta skoraj ni mogoče primerjati s lanskoletimi oziroma s poslovnimi rezultati prejšnjih let.

Naslednji problem, ki onemogoča realnost primerjav in zmanjšuje uporabnost vsakršne informacije pa je hiperinflacija, ki je v letošnjem letu, s preko 1100%, preseglja vsa pričakovanja.

V letnih gospodarskih planih smo predvideli le 300% inflacijo, zaradi česar so vse dinarske primerjave doseženih in planiranih postavk vprašljive, nekoliko realnejše so primerjave, preračunane

na stabilno tujo valuto (v našem primeru DEM) ter relativna razmerja.

Kljub temu je periodični obračun, z navedenimi zadržki, izhodiščna podlaga za analizo in ocenno gospodarjenja v prvih devetih mesecih letošnjega leta, ki jo podajamo v nadaljevanju.

Analiza zajema zlasti naslednja področja:

- a. analiza obračuna po direct costing
- b. analiza prihodkov in odhodkov z vidika obsega in strukture
- c. analiza nerazporeditve dohodka in dobička, kazalci ekonomičnosti, rentabilnosti, finančne stabilnosti ter akumulativne in reprodukativne sposobnosti
- d. analizo drugih faktorjev poslovanja
  - zasedenost kapacitet
  - likvidnost
  - razporejanje osebnih dohodkov glede na družbeni dogovor,
  - zaposlenost in izkoriščanje delovnega časa

a. Analiza obračuna po direct costing

Zaradi uvodoma nakazanih sprememb v sistemu obračun je primerjava s preteklim letom ne-realna, zato podajamo le primerjavo doseženih poslovnih rezultatov s planiranimi, pa še ta ne bi bila smiselna, če ne bi izvršili vsaj najnujnejše korekcije prvotnih planov. Plane smo korigirali le v postavki obresti in sicer tako, da smo tako v prihodkih kot odhod-

**Čestitamo
k prazniku
občine
Novo mesto**

delavci GIP »PIONIR«

Med letošnjimi prejemniki naslova INOVATOR LETA '89 je bil tudi Pionir. Več o tem v naslednji številki Pionirja.

